

INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

Tjejer som slåss

- En kvalitativ studie av tjejers erfarenheter kring fysisk våldsutövning

SQ4562, Vetenskapligt arbete i socialt arbete, 15 hp

Scientific Work in Social Work, 15 higher education credits

Kandidatnivå

Termin: HT 2022

Författare: Johanna Lundström och Najma Salad

Handledare: Zulmir Bečević

Antal ord: 15641

Abstrakt

Titel: Tjejer som slåss - En kvalitativ studie av tjejers erfarenheter kring fysisk våldsutövning

Författare: Johanna Lundström och Najma Salad

Studiens övergripande syfte var att skapa en djupare förståelse kring tjejers fysiska våldsanvändning, med fokus på motiv till användandet av våld, hur det påverkat tjejernas sociala position samt orsaker de själva anser ligga till grund för våldsanvändningen. För att undersöka detta genomfördes sex semistrukturerade intervjuer med unga tjejer som hade erfarenhet av att använda fysiskt våld. Empirin analyserades med en tematisk analys och teoretiseras med hjälp av emotionssociologi, genusteori och teori om våld. I resultatet fann vi att tjejerna motiverade våldsanvändning med olika anledningar såsom att stå upp för sig själv eller sina vänner, för att få respekt i ett socialt sammanhang, för att omgivningen förväntade eller "hypade" fram våldsanvändning eller för att leva upp till familjens krav på att försvara sig eller slippa utsättas för våld i hemmet. I respondenternas tal om våld relaterades det till killars våldsanvändning, vilket i enlighet med den tidigare forskningen på fältet synliggör att våld är tätt sammanbundet med maskulinitet. Tjejernas beskrivning av den egna och andra tjejers våldsutövning utmanar dock normer kring vem som kan vara våldsutövare och normer kring femininitet.

Nyckelord: girls violence, girl fights, gender, sociology of emotions, femininity

Förord

Vi vill rikta ett stort tack till de tjejer som deltog som respondenter i denna studie. Utan era generösa berättelser om era liv och tankar skulle inte denna uppsats vara möjlig. Vår ödmjukaste tacksamhet går till er.

Vi vill också tacka vår handledare Zulmir Bečević, som trott på vår idé och bidragit med värdefulla synpunkter och uppmuntrande ord längs med processen. Din stöttning har varit ovärderlig för uppsatsens tillblivelse.

Vi vill även tacka nära och kära för stöd under arbetets gång samt vår kurskamrat Ida Modigh för stöttning och korrekturläsning.

Johanna Lundström & Najma Salad
Göteborg, Oktober 2022

1. Inledning	5
1.1 Bakgrund och problemformulering	5
1.1.1 Studiens relevans för socialt arbete	6
1.2 Syfte och frågeställningar	7
1.3 Avgränsningar	8
1.3.4 Att definiera våld	9
1.4 Studiens fortsatta disposition	9
2. Tidigare forskning	10
2.1 Litteratursökning	10
2.2 Tjejers tal om våld	10
2.3 Orsaker och förklaringsmodeller till våldsutövning	12
3. Teoretiskt ramverk och begrepp	14
3.1 Emotionssociologi	14
3.2 Genus - femininiteter och maskuliniteter	16
3.3 Teorier om våld	18
4. Metod och metodologiska överväganden	20
4.1 Metodval	20
4.2 Urval	20
4.2.1 Presentation av deltagarna	22
4.3 Genomförande av intervjuer	23
4.4 Bearbetning av empirin	24
4.5 Analysmetod	24
4.6 Forskningsetiska överväganden	25
4.6.1 De forskningsetiska principerna	25
4.6.2 Att forska på utsatta grupper	27
4.7 Studiens tillförlitlighet	28
4.8 Förförståelse	29
4.9 Arbetsfördelning	30
5. Resultat och analys	31
5.1 Att (re)konstruera könat våld	31
5.2 Delade känslor kring våldsutövning	35
5.3 Att bli respekterad	38
5.4 Om våldskapital hemifrån	41
5.5 Systerskap?	44
6. Avslutande diskussion	47
Referenslista	50
Bilagor	52
Bilaga 1 - Informationsbrev till respondenter	52

Bilaga 2 - Infobilder till sociala medier	53
Bilaga 3 - Intervjuguide	53

1. Inledning

1.1 Bakgrund och problemformulering

I en granskning från Göteborgs-Posten 2021 berättar en tidigare elev på Angeredsgymnasiet i Göteborg att våld mellan tjejer är vanligare på skolan än våld mellan killar. Tjejen som intervjuas i granskningen säger att machonormer¹ råder på skolan och att våldet blir ett sätt att vinna respekt på. Intervjupersonen i artikeln säger “Jag kopplar det jättemycket till att kvinnor känner att de måste agera som män för att förtjäna samma respekt typ” (Björk 2021). Det tjejen berättar i artikeln liknar berättelser vi tagit del av i våra privata och professionella kontakter med tjejer i Göteborgs förorter. Intresset för tjejers våldsanvändning mot andra tjejer kommer dels från våra personliga livserfarenheter i form av att ha bevittnat våld mellan unga kvinnor, men också utifrån en akademisk nyfikenhet att förstå tjejers våldsanvändning. Historiskt har stort fokus legat på våldsutövning bland män, och tjejers våldsanvändning har blivit osynliggjord inom akademien. Det finns dock en offentlig besatthet kring tjejer som slåss, i allt från nyhetsartiklar till populärkulturen, där så kallade catfights erotiseras och fängelsefilmer är populära (Brown & Tappan 2008 s.48). Runt år 2010 omtalades “tjejevåldet” flitigt i svenska medier med alarmistiska ordval som “fördubbling”, “grövre” och “råare”, för att några år senare försvinna från dagstidningarnas rubriker (Nilsson & Lövkrona 2020 s.263). Förra året började dock våldet mellan tjejer uppmärksammas i media igen, exempelvis i den ovan citerade granskningen från Göteborgs-Posten. Media lyfte även kvinnor i kriminella miljöer under våren 2022, där exempelvis radioprogrammet P3 Krim gjorde en serie om kvinnors inblandning i gängkriminalitet (P3 Krim 2022).

Användandet av fysiskt våld är för många tätt sammanbundet med män, vad gäller allt från mäns våld mot kvinnor, skjutvapenvåld och slagsmål. Tjejer eller kvinnor som använder fysiskt våld eller begår kriminella handlingar blir dubbla avvikare då de bryter mot normer kring femininitet och mot lagen (Giddens & Sutton 2014 s.620; Pettersson 2021 s.49). Huruvida tjejer som använder fysiskt våld mot varandra bör benämnas och förstås genom processer av kriminalisering beror på våldets karaktär och kontext. *Feministisk kriminologi* innebär studier av brott, kriminella beteenden och social kontroll utifrån feministiska

¹ Machonormen/machokultur innebär de ideal och oskrivna regler som premierar attribut som förknippas med en traditionell maskulinitet såsom att vara fysiskt stark och våldsam (Giddens & Sutton 2014 s.574-575).

perspektiv och har sedan 1970-talet vuxit som akademiskt fält (Giddens & Sutton 2014 s.620; Renzetti 2013 s.1). Den feministiska kriminologin har synliggjort att fältet kriminologi varit könat och att många äldre kriminologiska teorier snarare varit teorier om manligt kriminellt beteende (Messerschmidt 2004 s.16). Inom feministisk kriminologi har tjejer och kvinnors specifika livsvillkor och kriminaliseringsprocesser fokuserats men blicken har också riktats mot relationen mellan män, maskuliniteter och brott (Renzetti 2013 s.8-10). Den tidigare forskningen på fältet beskriver även att tjejer som använder fysiskt våld ofta är både offer och förövare (Hawkins Anderson 2012 s.43; Renzetti 2013 s.8).

Enligt Nationella trygghetsundersökningen 2021, som genomförs av Brottsförebyggande rådet (Brå) är utsattheten för misshandel² bland män 3,5% och 2,2% bland kvinnor (Brå 2021 s.56-57). Åldersgruppen 16 till 19 år utsätts i störst utsträckning för våld. I statistiken görs ingen skillnad på misshandel och grov misshandel. Vid självrapporterad utsatthet för misshandel anges skolmiljön vara den primära brottsplatsen. För elever i årskurs nio uppger 47% av tjejerna respektive 65% av killarna att de blivit utsatta för våld i skolan. Detta är en ökning sedan 2015, då motsvarande siffror var 38% hos tjejerna och 58% hos killarna (ibid.).

I statistiken ovan från Brå framgår att utsattheten för misshandel är hög bland unga, och att en stor del av det fysiska våldet sker i skolmiljö. Huruvida misshandel eller skolslagsmål ses som kriminellt beteende är dock omtvistat. Sociologerna Anthony Giddens och Philip W. Sutton (2014 s.624) beskriver att ungdomsbrottslighet är ett vanligt fenomen. De argumenterar dock för att det inte bör förstås som ett allvarligt socialt problem eller kriminellt beteende utan för många är en del av att växa upp. Oavsett hur det fysiska våldet förstås är det av relevans att djupare förstå dess orsaker och konsekvenser för ungdomarna som utsätts och utsätter varandra. Eftersom forskningsfältet i huvudsak riktat blicken mot killar och män som utövar våld ser vi en att det behövs mer forskning om tjejer och kvinnor som använder sig av fysisk våldsutövning.

1.1.1 Studiens relevans för socialt arbete

Att förklara och förstå sociala fenomen är en av samhällsvetenskapens viktigaste uppgifter (Meeuwisse & Swärd 2013 s.56). Rätten till ett tryggt liv och att inte utsättas för våld är en

² Brås definitionen av misshandel är att de senaste 12 månaderna blivit utsatt för avsiktligt våld, spark eller slag som gjorde ont med inte krävde sjukvård. Definitionen av grov misshandel är att någon använt våld som lett till besök hos sjuksköterskor, läkare eller tandläkare (Brå 2020a s.28).

rättighet stadgad av Förenta Nationerna, och 2020 blev Barnkonventionen svensk lag. Tjejer som använder fysiskt våld anses enligt forskare på fältet vara ett relativt obeforskat område (Arnell 2019 s.4). Dessutom är statistiken kring om tjejer blivit våldsammare eller inte svårtolkad. Under mitten av 1990-talet utgjorde tjejer 13% av de totala våldsbrotten i åldern 15-18 år, jämfört med 18% 2008 (Nilsson & Lövkrona 2020 s.263). Antalet personer som blivit misshandlade per 100 000 invånare har ökat 2020 jämfört med 2019 och 2017 (Brå 2020b s.29). Antalet kvinnor som misshandlat andra kvinnor har dock minskat med 16% sedan 2011 (ibid.). Oavsett om statistiken kring tjejers våldsanvändning gått upp eller ner är det relevant för det sociala arbetet att inhämta djupare förståelse kring hur tjejer som använder fysiskt våld resonerar kring våldsanvändningen, för det är ett faktum att våld utövas av tjejer. Att utsättas för våld, och att utsätta andra för våld kan leda till personligt lidande med allt från psykiska trauman och fysiska skador till samhällsförluster i form av skattekostnader hos socialtjänsten, i rättssystemet och sjukvården.

Det finns ett antagande om att tjejer blir allt våldsammare, vilken enligt vissa kan härledas till den ökade jämställdheten i samhället (Nilsson & Lövkrona 2020 s.265; Uhnöo 2011 s.240). Detta kallas för jämställdhetshypotesen, och bygger på antagandet att flickor och kvinnor drivs av liknande våldsmotiv som män i jämställda samhällen (ibid.). Denna hypotes är dock ifrågasatt och en del forskare argumenterar för att den ökade jämställdheten lett till att mäns våld minskat på grund av förändrade maskulinitetsnormer, där exempelvis Steven Pinker hävdar att *feminisering* minskar våld (Wästerfors 2016 s.55). Detta problematiseras av James W. Messerschmidt som menar att kön förverkligas genom maskulinitets- och femininitetsprojekt som kan innefatta våldsanvändning (Messerschmidt 2004 s.131). Att undersöka hur tjejer resonerar kring våldsutövning kopplat till erfarenheten av att vara tjej blir därför viktigt för att i framtiden kunna bedriva ett adekvat förebyggande socialt arbete med målgruppen samt fylla på yrkesverksammas kunskap om målgruppens erfarenheter, tankar och resonemang kring våldsutövning och mekanismerna bakom denna.

1.2 Syfte och frågeställningar

Studiens övergripande syfte är att skapa en djupare förståelse kring tjejers fysiska våldsanvändning, utifrån deras egna perspektiv och berättelser. Mer specifikt ämnar studien inhämta kunskap om hur tjejer med erfarenhet av våldsutövning berättigar användningen av

fysiskt våld, hur det påverkar dem socialt samt vilka bakomliggande faktorer tjejerna själva anser ligga till grund för våldsanvändningen.

- Hur motiverar tjejer som utövat fysiskt våld mot andra tjejer sin våldsanvändning?
- Hur påverkar våldsanvändningen tjejernas självförståelse och status i deras sociala sammanhang?
- Hur resonerar tjejerna kring faktorer de själva anser ligga bakom våldsanvändningen?

1.3 Avgränsningar

Studien fokuserar på våld utövat i offentliga miljöer såsom i skolan, på gatan eller en klubb, och inte på våld inom en partnerrelation. Studien avgränsar sig till att endast undersöka hur tjejer med erfarenhet av användning av fysiskt våld resonerar kring våld. Att endast fokusera på fysiskt våld och inte andra former av våld motiveras med tidsbegränsningen för studien. Djupare resonemang kring vad vi menar med fysiskt våld finns i studiens våldsdefinition (se avsnitt 1.3.4 Att definiera våld).

Det gjordes inte ett aktivt val att fokusera på gruppen *unga* tjejer men detta kan anses vara en avgränsning då fem av sex respondenter var mellan 19 och 24 år gamla vid intervjutillfället. En respondent stack ut åldersmässigt och var 34 år vid intervjutillfället. Majoriteten av respondenterna var unga tjejer och befann sig på liknande stadier i livet vid intervjutillfället. Respondenterna utövar inte fysiskt våld idag, utan gjorde det framför allt under tonårstiden och runt 20-årsåldern, vilket gör att deras berättelser är utifrån ett retroaktivt perspektiv.

En ytterligare avgränsning som gjordes var att i huvudsak analysera materialet utifrån aspekten kön. *Intersektionalitet* innebär att synliggöra och analysera hur olika makt kategorier och identitetspositioner såsom kön, klass, etnicitet, sexualitet och funktionalitet samspelar med varandra (Lykke 2009 s.104). Med motivering av denna studies begränsade tidsram gjordes valet att i huvudsak fokusera på aspekten kön, även om andra identitetspositioner framträder i materialet och analyser av dessa skulle berika förståelsen för fenomenet.

1.3.4 Att definiera våld

Det finns flera olika sätt att definiera våld. Per Isdals definition av våld används ofta inom praktiskt socialt arbete lyder följande:

Våld är varje handling riktad mot en annan person, som genom denna handling skadar, smärtar, skrämmer eller kränker, får denna person att göra något mot sin vilja eller avstå från att göra något som den vill (Isdal 2001 s.34).

Isdals definition av våld innefattar fysiskt, psykiskt, ekonomiskt, sexuellt, latent, hedersrelaterat och andligt våld och är således en bred definition.

I denna studie fokuserar vi på tjejers resonemang kring fysiskt våld. Med fysiskt våld menar vi ett relationellt våld utan förhandlat samtycke mellan individer som innefattar fysisk kontakt som leder till smärta, vilket exempelvis innefattar slag, sparkar, knuffar, att bitas och att slå någon med tillhygge. Indirekt våld såsom hotfullt beteende eller uppvisande av aggressivitet ingår således inte i våldsdefinitionen i denna studie. I likhet med Randall Collins förstår vi våld som något situationellt, något som sker i en viss kontext av individer med olika bakgrunder och erfarenheter (Wästerfors 2016 s.15-16). Utifrån en socialkonstruktivistisk ansats påverkar definitionen av våld synen på vad som räknas som våld, det är således viktigt att belysa att hur vi definierar våld kan reproducera föreställningar om vad som räknas som våld. Vi är medvetna om att våldsdefinitionen i denna studie riskerar att reproducera våld till att endast innefatta fysiskt våld, men anser att denna avgränsning är legitim med hänsyn till arbetets begränsade tidsram.

1.4 Studiens fortsatta disposition

I kapitel två redogörs för litteratursökning och en överblick av tidigare forskning på fältet presenteras. I nästkommande kapitel presenteras studiens teoretiska begrepp samt motivering av valda begrepp för studien. I kapitel fyra går vi igenom studiens forskningsdesignen och metodologiska överväganden och reflektioner. Därefter presenterar vi studiens resultat och analys. Det sista och avslutande kapitlet innehåller en sammanfattning av studien och avslutande diskussion, med förslag på vidare forskning.

2. Tidigare forskning

I kapitlet tidigare forskning ges en överblick över kunskapsläget kring tjejers våldsutövning. Först beskrivs hur vi gått tillväga med litteratursökningen för att hitta relevanta studier. Därefter beskrivs kunskapsläget kring tjejers tal om våld utifrån tre svenska avhandlingar. Dessa avhandlingar valdes då kontexten för studierna och undersökningfrågorna liknar vår studie. Sedan följer ett avsnitt med orsaker och förklaringsmodeller till tjejers våldsutövning. Den tidigare forskning som presenteras i detta avsnitt kommer från olika internationella studier presenterade i artiklar eller antologier för att komplettera den svenska forskningsöversikten.

2.1 Litteratursökning

För att finna tidigare forskning använde vi oss av ämnessökning. Denna metod innebär att dela upp forskningsfrågorna och bryta ner dem till kategorier eller nyckelord (Bryman 2018 s.149). Vi sökte efter tidigare forskning i databaserna Supersök, Google Scholar och Scopus. De sökord som framförallt användes var; girlfights, girl-on-girl violence, fights, female, criminology, femininity och violence. Under vår sökning har vi använt oss av orden på både svenska och engelska för att kunna utvidga sökningen ytterligare. Utöver detta har vi också använt kedjesökning, vilket innebär att använda referenslistor från böcker och vetenskapliga artiklar av relevans och på så vis finna ytterligare tidigare forskning.

2.2 Tjejer tal om våld

Den senaste större studien som berör tjejer som använder våld är avhandlingen *Tjejers våld. Våldets tjejer. En diskursanalytisk studie om våld, kön och femininitet* av Linda Arnell (2019). I den undersöks hur tjejers våldsanvändning kan förstås utifrån en socialkonstruktivistisk förståelse av kön med ett diskurspsykologiskt perspektiv. Empirin utgörs av sju tjejer med erfarenhet av våldsutövning i åldern 18-23 år som intervjuats vid flertalet tillfällen samt fokusgruppsintervjuer med elva professionella som arbetar med målgruppen. Innebörden av *tjejers våld* är inte entydigt utan beskrivs och förstås på olika sätt. Tjejer våld förknippas ofta med psykiskt våld eller relationell aggressivitet, medan killars våld ofta förknippas med fysiskt våld, det så kallade "riktiga våldet" (ibid. s.187). Tjejer som använder "riktigt våld"

det vill säga fysiskt våld, konstrueras som avvikare i jämförelse med både tjejer och killar. Könsskillnader är ständigt närvarande i deltagarnas beskrivningar av våld, även om det också kritiserar av tjejerna. "Tjejevåldet" kan även förminska vilket riskerar att leda till att utövarna inte får det stöd de kan vara i behov av. Arnell beskriver hur tjejers våldsanvändning måste förklaras eftersom tjejer som använder våld konstrueras som annorlunda och avvikande jämfört med killar som använder våld (ibid. s.189). Hon beskriver även hur känslouttryck är könade, där extroverta känslouttryck som våldsanvändning bryter mot normer kring känslohantering (ibid. s.148).

I avhandlingen *Berättelser om ungdomsgång i förorten. Genus, makt, moral* undersöker Susanne Liljeholm Hansson (2014) med en narrativ analys ungdomars berättelser kring ungdomsgång och kriminalitet i Göteborgs förorter. Empirin utgörs av fältobservationer och intervjuer med ungdomar (både killar och tjejer), vuxna i området och professionella (ibid. s.18). Ett kapitel berör tjejers roll i gängen och tjejer som bråkar, slåss och rånar. Liljeholm Hansson (ibid. s.181) visar att tjejerna som använt våld refererar beteendet till killars våldsanvändning, vilket gör att killars våldsutövande blir det "normala våldsanvändandet" och liknar detta vid en könsjämlighet. I studien synliggörs även hur tjejer som använder våld tvingas handskas med motstridiga subjekspositioner. Den ena där "mod, tuffhet och att våga bryta mot konventioner och lagar" (ibid. s.183) ger socialt kapital och ses som beundransvärda egenskaper. Den andra där skötsamhet, laglydighet och icke-våldsamhet premieras, särskilt i relation till positionen dotter.

Sara Uhnöo (2011) undersöker i avhandlingen *Våldets regler: Ungdomars tal om våld och bråk* ungdomars moralarbete kring våld. Resultatet bygger på intervjuer med 41 ungdomar, 23 tjejer och 18 killar som var mellan 15-21 år när fokusgruppsintervjuerna genomfördes. Tjejers specifika våldsutövning är inte huvudfokus, men tjejers röster och resonemang kring våld är närvarande i studien. Uhnöo placerar ungdomars tal om våld i relation till olika samhällsdiskurser kring våld, där ungdomarnas tolkningsrepertoarer är i fokus. Ungdomarna är nostalgiska över en mindre våldsam dåtid och beklagar de påstått ökande våldet i samtiden (ibid. s.93). Uhnöo redogör även att våldet kopplas till maskulinitet, där alla killar förväntas bråka och använda våld medans tjejer som bråkar och använder våld individualiseras och patologiseras (ibid. s.132). Ett stort fokus läggs vid olika socialt förhandlade regler eller normer som finns vid ungdomsbråk, exempelvis att inte slå någon som är svagare eller inte

slå någon oprovocerat. Vilket våld som är legitimt att använda beror på situationen, och grovt våld som misshandel anses sällan legitimt (ibid. s.281).

2.3 Orsaker och förklaringsmodeller till våldsutövning

Tjejer som använder fysiskt våld är ofta både offer och förövare. Stephanie Hawkins Anderson (2012) redogör i antologin *Delinquent Girls: Contexts, Relationships, and Adaptation* en sammanfattning av kunskapsläget kring orsaker till tjejers inblandning i rättssystemet i kapitlet *Girls in the Juvenile Justice System: The Causes and Correlates of Girls' Involvement*. Tjejer dömda inom rättsväsendet har ofta en historia av utsatthet för trauma såsom att ha bevittnat våld eller varit utsatta för sexuellt eller fysiskt våld (ibid. s.43). I Arnells (2019 s.107-108) avhandling återfinns exempel där tjejers utsatthet används som förklaringsmodell för att begripliggöra den egna våldsanvändningen. Erfarenhet av trauma kan leda till en stark reaktion vid stressorer vilket gör att användningen av våld är högre i gruppen som varit utsatt för våld än personer som inte upplevt trauma (Hawkins Anderson, 2012 s.44). Tjejer tenderar dock att i högre utsträckning än pojkar reagera på trauma internt genom exempelvis depression eller självskadebeteenden (ibid.). Utsattheten för våld kan även ske inom familjen av föräldrar, släktingar och syskon. Att utsättas för våld av föräldrar är ett välbeforskat fenomen, men att utsättas för våld av syskon är dock ett mindre beforskat fenomen, där gränsdragningen mellan vardagligt syskonbråk och fysiskt eller verbalt våld inte är självklar (Burcar Alm 2020 s.157). I Uhnoos (2011 s.277) avhandling talar ungdomarna om syskonbråk som något positivt och syskonmisshandel som något negativt. Utsatthet för våld i hemmet ökar risken för att använda våld, vilket beskrivs som våldets sociala arv (Nilsson & Lövkrona 2020 s.110).

Dariusz Dziewanskis (2020) redogör i artikeln *Femme Fatales: Girl Gangsters and Violent Street Culture in Cape Town* hur 21 unga kvinnor involverade i gäng beskriver gängrelaterad användning av våld i Kapstaden. Han finner att tjejer deltar i gängrelaterad brottslighet av samma anledningar som män, för att få status, inkomst, skydd och makt (ibid s.445). Att använda våld för att stå upp för sig själv är även vanligt förekommande i respondenternas tal om våld i Arnells (2019 s.121) avhandling. Tjejer kan använda våld för att få respekt, makt eller stå upp för sig själva. En annan förklaringsmodell som används för att begripliggöra tjejers våldsanvändning är normbrytande funktionalitet och psykisk ohälsa. Psykiska

diagnoser som attention-deficit/hyperactivity disorder (ADHD) eller posttraumatiskt stressyndrom (PTSD) används i tjejernas resonemang kring varför vissa tjejer använder våld (Arnell 2019 s.191). Hawkins Anderson (2012 s.45) redogör att 65-70% av ungdomarna som kommer i kontakt med rättssystemet har en diagnos eller problem med psykiskt sjukdom jämfört med 27% hos motsvarande grupp som ej varit i kontakt med rättssystemet. Depression är fem gånger vanligare hos tjejer i rättssystemet än respektive grupp utan kontakt med rättssystemet (ibid.).

Flertalet forskare på fältet argumenterar för att förstå tjejers våldsanvändning behöver fler faktorer än genus tas i beaktning såsom klassposition, sexualitet och ras/ethnicitet (Brown & Tappan, 2008 s.51; Dziewanski, 2020 s.445; Messerschmidt 2004 s.41; Renzetti 2013 s.70; Pettersson, 2021 s.44). Dziewanski (2020 s.439) lyfter exempelvis att de unga kvinnor som deltog i hans studie befann sig i en stadsdel med huvudsakligen svart befolkning till följd av apartheid, och att deras våldsutövning måste förstås i förhållande till rasifiering och klasspositioner till följd av den historiska och politiska kontexten.

3. Teoretiskt ramverk och begrepp

Studiens teoretiska begrepp redogörs i detta kapitel. Det första teoretiska perspektiv som valts för att analysera studiens resultat är *emotionssociologi*, med ett särskilt fokus på begreppen *emotionsregim* och *emotionell energi*. Emotionssociologin möjliggör att tolka respondenternas känslouttryck i förhållande till den samhällsliga kontext berättelserna om våld är uttryckta i. Emotionsregimer kan variera mellan olika kön- och klasspositioner vilket möjliggör analyser av känslouttryck kopplat till tjejernas resonemang om våld. Det teoretiska begreppet emotionell energi möjliggör att tolka respondenternas tal om att använda våld för att stå upp för sig själva och bli respekterade.

Genusteori används också, med betoning på konstruktioner av *femininiteter* respektive *maskuliniteter*. Femininitets- och maskulinitetskonstruktioner bidrar till att analysera hur berättelser om våld är könade och både återskapar och utmanar idéer om kön samt könsnormer. Genusteorin möjliggör även en kontextualisering av respondenternas berättelser om (sexuell) utsatthet och systemskap.

Våld används även som teoretiskt begrepp, framförallt våld som *situationellt*. Teorin om våld möjliggör att situera våldet till dess kontext, och sätter fokus på handlingen framför individen. Våld som situationellt möjliggör därför ett mindre stigmatiserande sätt att förstå våldsutövning. Begreppet *våldspublik* används även för att analysera respondenternas tal om omgivningens påverkan när våld bryter ut, vilket också sätter våldet i dess kontext.

3.1 Emotionssociologi

Emotionssociologi ämnar sätta människors känslor i en kulturell och social kontext. I boken *Emotionssociologi* redogör Åsa Wettergren (2013) för teorins historia och definition. Med emotion menas en komplex känsla. Ordet känsla används oftare i vardagligt tal, medan sociologer använder emotion för att skilja på en känsla - exempelvis att känna smärta i benet efter en spark och en emotion - att uttrycka vrede efter smärtan (ibid. s.17). Wettergren beskriver att människor genom socialisation lär sig att förkroppsliga känslor för att passa in. Om något betecknas som "äckligt" av kulturen ger detta upphov till känslor av obehag (ibid. s.18).

Begreppet *emotionsregim* är centralt, vilket innebär de känslor som är accepterade att uttrycka inom en specifik kulturell kontext. Normer kring vad som uppfattas som normalt respektive avvikande utgör en ram för vad som är accepterat att uttrycka och är därför sammanbundet med språkliga uttryck. Om en person bryter mot rådande känslö- och uttrycksregler kan denna misstänkas lida av någon åkomma eller psykiska problem (Wettergren 2013 s.31). Emotionsregimer förmedlas i skolan, populärkulturen, familjen, media och på arbetsplatsen. Olika motstridiga emotionsregimer kan förekomma samtidigt, vissa nationella och andra mer lokala eller kopplade till en mindre grupp människor eller familj.

Emotionsregimer kan även vara *könade*, det vill säga att män och kvinnor har olika uttrycks- och känsloregler. En studie av sociologen Nicki Sideridou (se Wettergren 2013 s.32) jämförde svenska och grekiska emotionsregimer. Sideridou fann att grekiska kvinnor hade en högre benägenhet att kontrollera sin ilska och betonade vikten av att le, medan de svenska kvinnor i högre grad uttryckte vrede. Detta förklaras med att den svenska kvinnorörelsens kamp för att jämlikhet innefattat att förändra normer kring känslouttryck, i synnerhet att kvinnor ska få uttrycka ilska (Sideridou se Wettergren 2013 s.32). Detta synliggör att emotionsregimer är föränderliga. Emotionsregimer påverkas även av klasspositioner, där Arlie Hochschild hävdar att medelklassbarn blir duktiga emotionshanterare då de lär sig självreflektion, självkontroll och självdisciplinering i högre utsträckning än arbetarklassen (Wettergren 2013 s.40). Det finns även ett samband mellan klass och emotionshantering. Wettergren (2013 s.143) redogör att "materiella resurser är inflätade i emotionella resurser, de ger plus- eller minuspoäng på makt- och statusskalan, de markerar tillhörighet respektive utanförskap" vilket synliggör kopplingen mellan klass och emotionshantering. En viss typ av reglering av emotioner kan förknippas med en viss klassposition och således reproducera olika maktpositioner.

En stor del vid uppfostran av barn berör emotionshantering, och därför blir emotionsregimer en del av socialisationen av barn. Det innefattar exempelvis den svenska skolans uppdrag, vilken lär barn emotionsarbete. Exempel på vanlig regel som kräver emotionshantering i skolan är att inte slå tillbaka om du blir slagen, vilket ställer höga krav på emotionell mognad, något som knappast alla vuxna innehar (Wettergren 2013 s.38).

Ett ytterligare centralt begrepp inom emotionssociologin är *emotionell energi*. Randall Collins benämner de emotioner som frambringas av bekräftelse, att bli respekterad och erkänd som emotionell energi (Wettergren 2013 s.44). Vidare menar Collins att den emotionella energin genereras genom lyckade interaktioner med andra, där jaget bekräftas. Det finns en koppling mellan emotionell energi och status i gruppen: "Poängen är att hög grad av emotionell energi är förknippad med hög status i gruppen. Man kan säga att gruppen bär fram sina centralgestalter genom att pumpa dem fulla med självkänsla och därmed initiativkraft" (ibid.). Den emotionella energin är alltså en central del vid interaktionen mellan människor eftersom den fungerar bekräftande.

3.2 Genus - femininiteter och maskuliniteter

Med genus menas hur kön konstrueras socialt och kulturellt. Det finns en mängd olika teorier kring hur genus kan förstås och skapas. Judith Butler (2007 s.28) har haft stort inflytande i teoretiseringen av genus, där forskaren menar att kön inte existerar utan "görs" genom *performativa* handlingar. Performativitet innebär upprepade handlingar som kan liknas vid ritualer, vilka ges mening beroende på kropp och kulturell kontext. Eftersom kön skapas genom handlingar argumenterar vissa genusforskare för att distinktionen mellan kön och genus inte är relevant (Lykke 2009 s.35). I denna studie används därför kön och genus synonymt. Sociologen Raewyn Connell (2008 s.110) beskriver kopplingen mellan genus och den biologiska kroppen som följande "Genus är social praktik som hela tiden refererar till kroppar och det kroppar gör; det är inte social praktik reducerad till kroppen. [...] Genus existerar därför att biologin *inte* bestämmer det sociala". Det finns alltså en relation mellan kroppen och den sociala praktik genus utgör.

Genusstruktur eller patriarkat innebär den maktordning i vilket kvinnor underordnas och män överordnas. Enligt Connell (2008 s.122) tar sig genusstrukturer uttryck och upprätthålls genom våld och dominans, såsom sexuella trakasserier, våld i hemmet och våldtäkt. Våld kan vara ett sätt att göra *maskulinitet*. Med maskulinitet, eller maskuliniteter menas de praktiker och relationer som skapar mönster för hur genus görs och upprätthålls, i synnerhet kopplat till manligt kodade kroppar (ibid. s.114). Connell har delat in maskuliniteter i olika kategorier såsom exempelvis hegemonisk maskulinitet och underordnad maskulinitet. Den hegemoniska maskuliniteten är överordnad andra maskuliniteter och innehar kulturell dominans, vilket

upprätthåller mäns dominant position gentemot kvinnor (2008 s.115). Pojkar och män förväntas kunna ta till våld om det behövs, och ges därför ett större handlingsutrymme än flickor och kvinnor (Pettersson 2021 s.60). Både maskuliniteter och femininiteter konstrueras olika beroende på historisk och kulturell plats, men också i förhållande till andra maktordningar såsom klass, sexualitet och etnicitet. Med *femininitet* eller femininiteter menas de processer som associeras med kvinnlighet. Genusnormer bygger på isärhållandet av femininitet och maskulinitet. Att konstruera en begriplig femininitet genom våld blir därför begränsande, men gör inte tjejer och våldsanvändning oförenliga (Pettersson 2021 s.59). Tove Pettersson (2003 s.142) har operationaliserat begreppen och ställt dem dikotomt mot varandra på följande vis:

<i>Maskulint</i>	<i>Feminint</i>
Överordnad	Underordnad
Aktiv	Passiv
Stark	Svag
Rationell	Irrationell
Sexuellt begär riktat mot kvinnor	Sexuellt begär riktat mot män
Åtrådd av kvinnor	Åtrådd av män

Pettersson betonar dock att denna dikotoma uppdelning är en grov förenkling samt att listan ovan riskerar att endast associera våld med maskulinitet, vilket är felaktigt. Tjejers våldsanvändning kan vara ett sätt att göra femininitet, speciellt genom att överordna sig andra tjejer (Pettersson 2003 s.145). Kvinnor som slåss anses dubbelt avvikande då de bryter mot både lagen och normer kring genus, medan kopplingen mellan män och våldsanvändning i flera kontexter bekräftar normer kring maskulinitet (Pettersson 2021 s.49). James W. Messerschmidt (2004 s.131) redogörs hur våldsutövning kan förstås kopplat till maskulinitetes- och femininitesprojekten. Messerschmidt visar att tjejerna kan göra våldsamma handlingar med en uttalat feminin stil eller genom att låna maskulina uttryck. När våld iscensätts genom feminint benämns det som *bad-girl femininity*, vilket exempelvis kan vara att inneha "bråka inte med mig"-attityd, skolka, röka och framställa sig med överdrivet feminina attribut (ibid. s.90). Att vara tjej och anta maskulina attribut är att korsa konventionella könsgränser, vilket Messerschmidt benämner som *a third gender* (ibid. s.142).

3.3 Teorier om våld

Våld är ett brett begrepp som definieras olika beroende på social, kulturell och historisk kontext. David Wästerfors (2016 s.14) beskriver att våld ofta förknippas med fysiskt våld utövat av av män, ofta från marginaliserade samhällspositioner. Han argumenterar för att våld bör förstås i bredare termer och inte associeras med vissa befolkningsgrupper, utan istället innefattar allt från en örfil till polisens statligt sanktionerade våld. Wästerfors lyfter Randall Collins begrepp *den situationella uppmaningen* som ett sätt att teoretisera våld. Detta innebär att fokusera på den sociala situation i vilket våldet sker, snarare än vilken våldsutövare som utför våldet. Genom att förstå våld som situationellt möjliggörs även en mindre stigmatiserande och mångfacetterad bild av utövandet av våld. Ingen individ är konstant våldsamt. Det vanligaste sättet för människor att interagera med varandra är inte genom våld. Om en person benämns som en *våldsamt individ* riskerar detta att konstruera en person som endast våldsamt, och dess övriga egenskaper förbises (Wästerfors 2016 s.15-16).

Randall Collins redogör att användandet av våld är svårt, eftersom det går emot det normativa sättet att interagera med människor. Han beskriver det på följande vis:

Violent interactions are difficult because they go against the grain of normal interaction rituals. The tendency to become entrained in each other's rhythms and emotions means that when the interaction is at cross purposes—an antagonistic interaction—people experience a pervasive feeling of tension. This is what I call confrontational tension; at higher levels of intensity, it shades over into fear. For this reason, violence is difficult to carry out, not easy (Collins 2008 s.20).

Den konfrontativa spänningen som Collins beskriver måste vara tillräckligt hög för att våldet ska bryta ut. Våldet är svårgenomförbart och socialt svårt eftersom det går emot normativa samspel och interaktionsritualer. Wästerfors (2016 s.19) redogör att Collins teori om våld står i motsättning till många andra våldsteorier där våldet anses lättare att genomföras och enkelt förklaras med bakgrundsfaktorer såsom fattigdom, klass, kön och etnicitet.

Vidare menar Collins (2008 s.8) att våldet kan bryta ut när när den konfrontativa spänningen är närvarande, och sedan bryter ut till rädsla. När våldet bryter ut liknar Collins det vid att följa ett mönster eller en stig. Det som avgör om en person utövar våld eller inte beror på om

hen lyckas omorganisera känslorna av rädsla och spänning, samt agerande och känslouttryck hos motståndaren/motståndarna och eventuella personer i omgivningens påverkan. Collins beskriver att människor är rädda för hotet om våld, inklusive det egna våldet, vilket är en del av den känslomässiga dynamik som avgör om våldet bryter ut eller ej. Stigarna eller mönstret kring våldet är interaktionella och därför beroende av hur människor samspelar. Ett vanligt förekommande mönster då våld bryter ut är vid en konfrontativ spänning där den ena parten uppfattas som ett svagt offer, där mäns våld mot kvinnor och mobbning lyfts fram som exempel på situationer med "ett svagt offer". Ett annat mönster då våldet kan bryta ut är i situationer då våldets publik ger våldet mening, som vid exempelvis gatuslagsmål, kampsport eller barns skojbråk. Beroende på situation och *våldspublik* finns olika sociala normer eller regler för våldet, såsom rättvisa slagsmål med lämpligt matchade motståndare. Våld som görs för en publik blir därför oftare begränsat och stiliserat, även om dessa gränser kan inrymma dödlig utgång i vissa kontexter (Collins 2008 s.9). Vid observation av 89 potentiella våldssituationer fann Collins (2008 s.203) och hans studenter att publikens inverkan hade extremt stor inverkan på om våldet bröt ut eller ej.

4. Metod och metodologiska överväganden

I detta kapitel kommer vi redogöra studiens metod och metodologiska överväganden, tillvägagångssätt och reflektioner kring studiens metod. Studien har en induktiv kvalitativ metod för att få en djupare förståelse kring hur tjejer resonerar kring användande av fysiskt våld. Semistrukturerade intervjuer genomfördes med sex respondenter. Denna metod valdes för att få ett djupt och detaljrikt material att analysera. Materialet transkriberades för att sedan tematiseras och analyseras, vilket beskrivs i detalj i kapitlet. Vidare följer en reflektion kring studiens etiska överväganden, tillförlitlighet, vår förförståelse samt arbetsfördelning.

4.1 Metodval

Då studien ämnar undersöka hur tjejer resonerar kring våldsanvändning valdes en induktiv kvalitativ forskningsdesign. Med induktivt angreppssätt menas att man drar slutsatser av studiens empiri genom att teoretisera denna (Bryman 2018 s.49). Ett induktivt angreppssätt är ofta förknippat med en kvalitativ forskningsdesign då denna tenderar att generera teori, även om det i praktiken är mer komplext än så och teori ofta används som bakgrund i kvalitativa undersökningar (ibid. s.50). Kvalitativ metod fokuserar mer på ord än siffror (ibid. 454). Den kvalitativa metoden möjliggör en djupare förståelse för komplexa sociala fenomen då tonvikten läggs på hur individer tolkar och uppfattar sin sociala verklighet (ibid s.61). Kvalitativ forskningsmetod möjliggör därför att insamla en kontextuell förståelse med deltagarnas uppfattning i centrum, jämfört med kvantitativa metoder som är mer generella och statistiska (ibid. s.487). Eftersom studien ämnar att centrera tjejers egna berättelser och uppfattningar om våld valdes en kvalitativ metod framför en kvantitativ sådan. En kvantitativ metod med exempelvis enkätsvar hade antagligen inte gett oss en lika nyansrik empiri att analysera som den kvalitativa metoden möjliggör. Valet av en kvalitativ forskningsdesign motiveras även av den feministiska forskningstradition där den emancipatoriska kraften att lyfta kvinnors röster förverkligas (ibid. s.291).

4.2 Urval

Respondenterna till studien valdes genom ett målinriktat urval som var kriteriestyrt. Det innebär att respondenterna som valdes ut till studien uppfyllde de krav vi på förhand bestämt att de skulle uppfylla för att bli utvalda att delta i studien (Bryman 2018 s.496). Ett målstyrt

urval går inte att generalisera till populationen i övrigt då de valts ut på specifika grunder. De kriterier vi utgick från när vi valde respondenter var att de 1) identifierade sig som tjejer och 2) hade varit i slagsmål eller använt fysiskt våld mot en annan annan tjej.

Med hänvisning till studiens tidsram bestämdes på förhand att vi skulle genomföra sex intervjuer, och således sökte efter sex respondenter. Vi sökte efter respondenten på tre olika sätt, vilka var 1) via sociala medier (Instagram och Facebook), 2) genom en så kallad grindvakt (engelska gatekeeper), en yrkesarbetande person med kontakt med flera i målgruppen och 3) genom bekanta och bekantas bekanta. I tabellen nedan (Tabell 1) presenteras hur många respondenter vi fick tag på genom respektive metod. I första hand valdes personer från sociala medier och grindvakten då vi ville undvika att intervjua bekanta och bekantas bekanta. Av praktiska och tidsmässiga skäl behövde vi dock intervjua två ur gruppen bekanta och bekantas bekanta.

Tabell 1 - Val av respondenter

	Kontakter	Intervjuer
Sociala medier	5	2
Grindvakt	6	2 + (1)
Bekanta, bekantas bekanta	3	2

Respondenten som valde att avbryta sin medverkan presenteras inom parentes i tabellen.

På sociala medier sökte vi efter respondenter genom att posta bilderna vi skapat för ändamålet (se Bilaga 2). Bilderna till sociala medier var en förkortning av texten i informationsbrevet (se Bilaga 1) förpackat grafiskt tilltalande. De som kontaktade oss via sociala medier och var intresserade av att delta fick sedan ta del av informationsbrevet i sin helhet. Till grindvakten skickade vi informationsbrevet varpå hen skickade kontaktuppgifter till oss på personer som anmält intresse. Att använda sig av en grindvakt är en strategi för att få tillgång till en miljö eller grupp människor via en person som ger forskaren tillträde till miljön eller gruppen (Bryman 2018 s.191). Vi kontaktade sedan tjejerna grindvakten gett oss kontaktuppgifter till och berättade mer om studien och stämde av så de uppfyllde våra urvalskriterier. Då studien påbörjades fick vi även kontakt med några bekanta och bekantas bekanta som uppfyllde studiens urvalskriterier och visade intresse för att medverka.

Personerna tillhörande denna tredje grupp valde vi i ett senare stadié då vi inledningsvis hade en ambition om att inte intervjuva några bekanta.

Det slutgiltiga urvalet bestod av sex tjejer i åldrarna 19-34. Nedan kommer en kort presentation av respondenterna, där de presenteras med fiktiva namn vilka används genomgående i studien. En av respondenterna, Parvin, sticker ut åldersmässigt då hon är cirka 10 år äldre än de andra.

4.2.1 Presentation av deltagarna

Nedan följer en kort presentation av studiens samtliga respondenter, detta för att sätta deras berättelser och resonemang kring våld i en kontext. Gemensamt för samtliga respondenter är att de använt fysiskt våld mot en tjej vid något tillfälle. En av respondenterna har deltagit i en rättsprocess kopplat till slagsmål, de övriga har inte varit i kontakt med rättsväsendet kopplat till våld. Att redogöra för respondenternas geografiska uppväxtförhållanden motiveras med att de i berättelserna om våld relaterar till begrepp såsom “staden” och “orten”.

Jenny är 24 år och uppvuxen i ett arbetarklassområde i en mindre stad, för att sedan bosätta sig i en förort till Göteborg, i vilken hon också arbetar. Hon har erfarenheter från slagsmål från grundskolan, gymnasiet och kroglivet.

Mona är 21 år och är uppvuxen i och går på gymnasiet i en förort till Göteborg. Hon har erfarenhet av slagsmål när hon var mellan 14 och 17 år. Hon har polisanmält en av händelserna när hon blev misshandlad och inte initierade bråket.

Parvin är 34 år och uppvuxen på en mindre ort och i en förort till Göteborg. Hon har erfarenhet av ett grövre slagsmål som skedde i krogmiljö samt några andra mindre allvarliga bråk med fysisk konfrontation som skedde i 20-årsåldern.

Samsam är 21 år och bor och är uppvuxen i en förort till Göteborg. Hon har framförallt använt fysiskt våld under gymnasietiden, då hon medverkade i flertalet slagsmål.

Evelyn 23 år och uppvuxen i centrala Göteborg. Hon har använt fysiskt våld mot en tjej en gång, under mellanstadiet och använt fysiskt våld mot män i hotfulla situationer.

Nataliia är 19 år och uppvuxen i ett sydeuropeisk land samt i Sverige där hon bott de senaste åren. Hon bor i en förort till Göteborg och går i gymnasiet. Nataliia har varit med i tre till fyra slagsmål under de senaste åren.

4.3 Genomförande av intervjuer

Insamlingen av empiri skedde genom semistrukturerade intervjuer. Semistrukturerade intervjuer lämpar sig väl när ett tydligt område eller tema ska undersökas då metoden är både flexibel och organiserad (Bryman 2018 s.563). Denna typ av datainsamling motiveras med att vi som forskare hade en inramning för intervjuerna, samtidigt som respondenterna gavs frihet att resonera kring studiens teman.

Samtliga intervjuer inleddes med en genomgång av studiens syfte, genomgång av de forskningsetiska principerna samt inhämtande av samtycke att spela in intervjun. Eftersom vårt forskningsämne kan anses vara av känslig karaktär (se fördjupad diskussion i avsnitt 4.6.2 Att forska på utsatta grupper) var vi även särskilt noga med att betona att respondenterna kunde säga "pass" på frågor vi ställde. Av det sex intervjuer som genomfördes gjordes två fysiskt och fyra digitalt. Respondenterna fick själva välja tid, plats och om de ville genomföra intervjun fysiskt eller digitalt, detta för att skapa en så trygg miljö som möjligt för respondenterna. Det finns både för- och nackdelar med att genomföra intervjuerna digitalt respektive fysiskt. Fördelen med digitala intervjuer är dess flexibilitet och att respondenten kan sitta på en plats där den är trygg, nackdelarna kan vara att skärmen kan uppfattas som en barriär samt att tekniska problem kan uppstå. Fördelen med fysiska intervjuer är att det kan vara lättare att skapa en tillitsfull relation till respondenten, samt risken för tekniska problem försvinner. Eftersom intervjuerna genomfördes efter två år av covid-19 pandemi uppfattade vi att det inte var några större skillnader i relationsskapande i de fysiska respektive digitala intervjuerna, detta då både vi och respondenterna vant oss vid digitala möten.

En sjunde intervju påbörjades även, men respondenten avbröt medverkan efter att vi gått igenom de forskningsetiska principerna. Respondenten meddelade oss inte anledningen till varför hon inte ville genomföra intervjun och avslutade genom att lämna zoom-rummet där

intervjun ägde rum. Vi genomförde tre intervjuer var. Vi valde att genomföra intervjuerna ensamma i syfte att jämma ut maktdynamiken mellan forskare och respondent (Kvale & Brinkman 2014 s.47). Intervjuerna varade mellan 25-45 minuter. Ljudupptagningen gjordes med mobiltelefon under intervjuerna. Ljudupptagningen under intervjuerna motiverades med att det möjliggör en noggrannare och upprepade analyser av materialet (Bryman 2018 s.577) samt att vi båda kunde ta del av varandras insamlade empiri. Mobiltelefonerna var försatta i flygplansläge för att inte riskera att störa under intervjun.

Under intervjuerna använde vi oss av intervjuguiden (se Bilaga 3). Efter att vi genomfört de två första intervjuerna gjordes en mindre redigering av intervjuguiden. Inledningsvis ställdes frågor om respondenternas bakgrund och uppväxtvillkor. Efter det ställde vi generella frågor om våld, våldsdefinitioner och hur de såg på kopplingen mellan kön och våld. Senare i intervjun ställdes frågor om egna upplevelser av våld och våldsanvändning. Ordningen på temana och frågorna motiverades med att skapa en allians och tillit mellan oss forskare och respondenterna.

4.4 Bearbetning av empirin

Samtliga intervjuer som genomfördes spelades in för att sedan transkriberas. Transkriberingen skedde i nära anslutning till intervjuerna. Under transkriberingsprocessen omvandlades respondenternas muntliga svar till skriftliga svar (Brinkmann & Kvale 2014 s.219). Vi transkriberade intervjuerna ord för ord, med undantag för specifika platser och namn som eventuellt skulle kunna avslöja respondenternas identitet. Under transkriberingen påbörjades även kodning av materialet, vilket är vanligt förekommande vid kvalitativa analyser (Bryman 2018 s.128). Under analysprocessen valde vi även att göra mindre redigeringar i citaten som återges i studien. Detta motiveras med skrivspråk skiljer sig åt (ibid. s.581).

4.5 Analysmetod

En tematisk analys valdes för att analysera den insamlade empirin. Tematisk analys innebär att materialet kodas, för att ringa in teman som framkommer i materialet (Bryman 2018 s.685). Ett tema är en kategori som identifierats av forskaren, som knyter an till

forskningsfrågorna samt möjliggör för forskaren att koppla an temat till en teoretisk förståelse (ibid. s.703). Inledningsvis kodade vi materialet separat för att öka studiens tillförlitlighet (se avsnitt 4.7 Studiens tillförlitlighet). Vid den initiala kodningen lästes allt transkriberat material igenom och kodades med olika färger. Initiala koder som framkom var exempelvis genus, självbild, respekt, förorten, känsloreglering, sexuellt våld, rasism, uppväxt, självförsvar, systemskap och kriminalitet. Efter den separata kodningen jämförde vi vår kodning med varandras och satte samma vissa koder till teman. Detta gjordes genom att skriva upp våra respektive koder på en tavla och genom tankekartor och reflektion arbeta fram teman utifrån koderna. Vissa av koderna valdes bort, då teoretisering av dem ansågs ligga utanför studiens frågeställningar. När vi valde ut teman att teoretisera tog vi hänsyn till *repetitioner* - återkommande berättelser om något från flera respondenter, *likheter och skillnader*- det vill säga när respondenterna hade olika förståelse och förklaringar till liknande fenomen samt *teorirelaterat material* - när respondenterna själva valde att beskriva ett problem med samhällsvetenskapliga begrepp (ibid. s.705). De teman som vi slutligen valde ut för analys var genus (avsnitt 5.1 Att (re)konstruera könat våld), delade känslor (avsnitt 5.2 Delade känslor kring våldsutövning), respekt (avsnitt 5.3 Att bli respekterad), våldskapital hemifrån (avsnitt 5.4 Om våldskapital hemifrån) och systemskap (avsnitt 5.5 Systemskap?).

Studien har i huvudsak haft ett induktivt angreppssätt, vilket innebär att den insamlade empirin påverkar val av teorier (Bryman 2018 s.49). Dock har studien haft inslag av deduktion då vår förförståelse och frågeställningar grundat sig på teorier vi kände till sedan tidigare. Valet av teoretiska begrepp för att analysera det insamlade materialet gjordes parallellt med läsning av tidigare forskning, läsning av det transkriberade material vi samlat in, i diskussion med vår handledare samt genom läsning av en mängd olika teorier. De teoretiska begrepp som valdes möjliggjorde en djupare förståelse för respondenternas berättelser och tankevärldar.

4.6 Forskningsetiska överväganden

4.6.1 De forskningsetiska principerna

I denna del kommer vi redogöra hur vi förhållit oss till de fyra forskningsetiska principerna under studiens gång. Dessa är informationskravet, samtyckeskravet, nyttjandekravet och

konfidentialitetskravet (Vetenskapsrådet 2002 s.6).

Informationskravet, vilket innebär att en forskare ska informera kring olika villkor och uppgifter som berör deltagandet i studien. Det innefattar att deltagarna skall vara välinformerade om vad en medverkan innebär. Dessutom skall de underrättas och påminnas om att deras deltagande är fullständigt frivilligt samt kan avbrytas när som helst under studien (Vetenskapsrådet 2002 s.7). Genom att delge respondenterna informationsbrevet (se bilaga 1) samt betona frivilligheten för deltagandet när vi sökte efter respondenter anser vi att vi gjort det vi kunnat för att leva upp till informationskravet. Under samtliga intervjuer inledde vi med att återigen gå igenom informationsbrevet och betonade att respondenterna kunde avbryta sin medverkan om de ville, eller välja vilka frågor de svarade på.

Samtyckeskravet innebär att det skall finnas ett inhämtat samtycke för undersökningssdeltagares medverkan i studien (Vetenskapsrådet 2002 s.9). Detta innefattar att att respondenterna innan medverkan skall ha tagit del av informationsbrevet (se Bilaga 1). Samtliga respondenter och potentiella respondenter fick ta del av vårt informationsbrev, och de flesta av deltagarna delgavs även informationen muntligt via telefon innan intervjuer bokades in. Under intervjun inhämtade vi återigen samtycke på att delta i studien, genom att beskriva vad en medverkan innebär, hur vi förhåller oss till de forskningsetiska principerna samt studiens syfte och frågeställningar. Vi inhämtade även muntligt samtycke om att spela in intervjuerna. Med anledning av ovanstående tillvägagångssätt anser vi att vi gjort vad vi kunnat för att följa den forskningsetiska principen om informerat samtyckeskravet.

Konfidentialitetskravet innebär att forskarna ska göra sitt yttersta för att inte röja respondenternas identitet. Detta innebär att personlig information och uppgifter skall förvaras säkert och att viss information som respondenterna berättar kan behöva anonymiseras för att inte avslöja deltagarnas identiteter (Vetenskapsrådet 2002 s.12-13). Respondenterna anonymiserades genom att ges fiktiva namn, för att igenkänningen av dem ska vara så minimal som möjligt. För att leva upp till konfidentialitetskravet och säkerställa respondenternas anonymitet har även vissa specifika detaljer rörande några av respondenternas utsagor valts bort vid analysen.

Slutligen innefattar *nyttjandekravet* om att den insamlade informationen endast är till för användning under pågående forskningsstudie. Det vill säga att allt material används i syfte för

studiens forskningsändamål och allt intervjumaterial, såsom ljudfiler och transkribering sedan kommer att raderas (Vetenskapsrådet 2002 s.12-14). För att leva upp till nyttjandekravet kommer ljudfilerna och transkriberingen av dessa endast användas i denna studie och raderas efter att uppsatsen är godkänd.

4.6.2 Att forska på utsatta grupper

Då denna studie rör ämnen som kan anses känsliga har en extra vikt lagts vid etiska överväganden och reflektioner. Att intervjua relativt unga personer om användning och utsatthet för våld kräver etisk reflexivitet. Vid forskning på unga personer är individskyddskravet extra viktigt, samt vid forskning på individer som är särskilt sårbara. Vilka individer som är särskilt sårbara är dock svårt att veta på förhand (Svedmark 2019 s.112).

Intervjupersonerna fick själva välja var de ville genomföra intervjun och om denna skulle ske fysiskt eller digitalt, detta för att skapa en så trygg miljö som möjligt för dem. Av etiska skäl valde vi även att endast en av oss skulle delta vid intervjutillfället i syfte att skapa en jämnare maktdynamik för samtalet. Som forskare innehar man dock alltid en maktposition gentemot den som intervjuas (Kvale & Brinkman 2014 s.47). Vid genomförandet av intervjuerna inledde vi med att förklara de forskningsetiska principerna om informerat samtycke, konfidentialitet, frivillighet och nyttjandekravet, vilka också redogjordes för i informationsbrevet (se Bilaga 1) som de tagit del av innan intervjun. Under intervjun inledde vi med att fråga om generella frågor om deltagarna och deras syn på våld för att skapa ett tillitsfullt samtalsklimat. Innan vi ställde frågor om egna upplevelser kring fysiskt våld och slagsmål frågade vi intervjupersonerna om de upplevde det känsligt att prata om situationerna och betonade att de fick säga pass och vi ställde frågor som uppfattades som jobbiga. I slutet av intervjun ställde vi frågor kring hur de mådde efter samtalet, samt frågade om det var något de berättat som de ville dra tillbaka. Två av respondenterna betonade då att de ville vi skulle stryka några delar av deras berättelse som rörde specifika detaljer från slagsmål för att säkerställa deras anonymitet. Vi hade även i samråd med vår handledare diskuterat var vi skulle kunna hänvisa respondenterna om de upplevde jobbiga känslor till följd av deltagandet i studien. Alla respondenter uttryckte i slutet en önskan om att prata mer om våld i samhället, och tyckte det kändes bra att genomföra intervjun. Respondenten Evelyn berättade följande

efter att en av oss frågat hur det kändes att prata om självupplevt våld “Det känns skönt, jag tror inte att det är bra att hålla utsattheten för våld och sånt inom mig”. Citatet visar att respondenten upplevde det positivt att delta i studien och att hålla känslor och utsatthet inom sig inte är en fungerande strategi för henne. Genom att involvera deltagarna i de forskningsetiska övervägandena fördjupas studiens etiska resonemang (Svedmark 2019 s.114), även om vi som genomför studien är ytterst ansvariga för dess etik.

Att bidra med kunskap på fältet kring tjejers våldsanvändning är viktigt, och att inte lyfta tjejers röster och resonemang för att det är en grupp som kan vara särskilt sårbar är i sig oetiskt. När vi sökte respondenter i olika kanaler fick vi ett större gensvar än vad vi vågat hoppas på, vilket synliggör att många tjejer vill prata om sin våldsanvändning och få sina röster hörda. Vår ambition har under hela processen varit att deltagarna inte ska känna sig utsatta eller utelämnade, varken under intervjusituationen, vid analys av empirin eller publiceringen av resultatet.

4.7 Studiens tillförlitlighet

Kvalitativ forskning syftar inte till att uppnå mätbarhet på samma sätt som kvantitativ forskning (Bryman 2018 s.465). *Reliabilitet* handlar om tillförlitlighet, det vill säga om studien skulle få samma resultat om den genomfördes igen, eller om resultatet påverkas av tillfälligheter (ibid. s.72). Eftersom denna studie syftar till att undersöka hur tjejer resonerar kring och motiverar användandet av fysiskt våld mot varandra utifrån deras egna perspektiv och berättelser handlar reliabiliteten i vårt fall om att återge metod för studien på ett transparent sätt. Detta så respondenternas berättelser och våra tolkningar och tematiseringar av dessa befinner sig i en social miljö och kontext som ej går att duplicera rakt av om studien skulle genomföras igen. En motsvarighet till reliabilitet som används i en del kvalitativa studier är *pålitlighet*, vilket innebär att fullständig beskrivning av forskningsprocessen finns tillgänglig och därför ökar studiens tillförlitlighet (ibid. s.468). Då vi gjort en noggrann redogörelse för forskningsprocessen samt vår förståelse, samt att studien ämnar undersöka en grupp personers resonemang snarare än en hel populations inställning och förståelse av tjejer som slåss kan studien anses ha relativ hög reliabilitet.

Det finns två typer av *validitet*, intern och extern validitet. Med intern validitet menas att forskaren undersöker det den syftar undersöka och att det finns ett tydligt samband mellan det

insamlade materialet och teori (Bryman 2018 s.465). Då denna studie syftar undersöka tjejers egna förståelse kring våldsanvändning bland unga tjejer och detta har teoretiseras med relevanta teoretiska begrepp kan studien anses ha relativt hög intern validitet. Extern validitet handlar om hurvida man kan dra allmänna slutsatser av studiens resultat, det vill säga om resultatet är generaliserbart utanför studiens specifika kontext (ibid. s.74). Då vi har ett relativt litet urval bestående av sex respondenter går resultatet inte att generalisera på en generell nivå, utan resultatet återspeglar endast respondenternas utsagor och tankevärld.

4.8 Förförståelse

Detta avsnitt syftar att redogöra vår förförståelse för ämnet vi undersöker i studien samt reflektera kring vår förståelse av vetenskaplig kunskapsproduktion. Alan Bryman (2018 s.67) lyfter att kraven på objektivitet i kvalitativ forskning blivit mer ifrågasatt och forskarens värderingar kan vara av relevans för genomförandet av den praktiska undersökningen. Dessa idéer har i huvudsak utvecklats av feministiska forskare som kritiserat vetenskapen för att vara ansikts- kropps- och kontextlös. Donna Haraway, vetenskapsteoretiker, vetenskapshistoriker och feminist skriver följde i *Situerade kunskaper: Vetenskapsfrågor inom feminismen och det partiska perspektivets privilegium*:

Objektiviteten visar sig alltså, vilket inte är så orimligt, handla om partikulärt och specifikt förkroppsligande, och definitivt inte om det falska seende som utlovar transcendens av alla gränser och allt ansvar. Moralen är enkel: endast det partiella perspektivet ger ett löfte om objektivt seende. [...] Alla västerländska kulturella berättelser om objektivitet är allegorier för ideologierna kring de relationer mellan det vi kallar medvetande och kropp, mellan distans och ansvar, som vetenskapsfrågan i feminismen rymmer. Feministisk objektivitet handlar om begränsade lokaliteter och situerad kunskap, inte om transcendens och klyvning av subjekt och objekt. På detta sätt kanske vi kan bli ansvariga för det som vi lär oss hur vi ska se (2008 s.233).

Som svar på vetenskapsmännens idé om att forskaren kan stå över forskningsobjektet och betrakta världen objektivt argumenterar alltså Haraway för att feministisk objektivitet innebär att erkänna att kunskapsproduktionen sker av kroppar och idéer som är präglade av dess positioner i världen. Det går inte att skilja objektet och subjektet eftersom forskaren är med

och konstruerar det som studeras. Haraway (2008) hävdar att genom att redogöra sin förförståelse och reflektera kring i vilken kontext forskaren befinner sig, att situera var kunskapsproduktionen sker skapas en större trovärdighet för forskningen och därför en sorts partiell objektivitet.

Då vi är två författare av denna uppsats, med skilda erfarenheter, uppväxtvillkor och förförståelse finns möjligheter för fler tolkningar och förståelser av empirin i studien. Som nämndes i inledningen valde vi detta ämne för att vi båda befunnit oss i kontexter där tjejer utövat fysiskt våld mot varandra. En av oss i egenskap av professionell socialarbetare, och den andra av oss som deltagare och betraktare av våld i skolmiljö. Vi är båda kvinnor, och har levt och vuxit upp som tjejer vilket för oss inneburit att blivit utsatta för sexism i olika former. Att vi är unga kvinnor ger oss en närhet till våra intervjupersoner som är just tjejer. Vi har båda erfarenhet att arbeta med ungdomar, och är således vana vid att prata med ungdomar, något som gett oss en närhet till respondenterna under intervjuerna. Vi har båda varit engagerade i olika rörelser för tjejers rättigheter och att utgå från ett feministisk perspektiv under studien har därför varit självklart för oss. Vi har båda erfarenhet av att vistas i en förortskontext både i våra privata samt yrkesrelaterade liv, vilket format vår förståelse av den så kallade förorten. Genom att redogöra våra erfarenheter och förförståelse ovan placerar vi studien i en kontext, och inte i ett vakuum, vilket vi argumenterar för gör den mer tillförlitligt och transparent än om dessa erfarenheter inte hade redogjorts för.

4.9 Arbetsfördelning

Under arbetet med studien har vi eftersträvat en jämn arbetsfördelning. Arbetet har skett i ett gemensamt dokument på Google Drive, där vi enskilt skrivit vissa avsnitt och gett feedback på varandras texter, och vissa avsnitt skrivits tillsammans. En av oss fokuserade mer på metodkapitlet och den andra på tidigare forskning och teori. Vi genomförde tre intervjuer var, och transkriberade de intervjuer vi genomförde. Inledningsvis kodade vi materialet separat (se avsnitt 4.5 Analysmetod). Efter det jämfördes våra teman och arbetades fram tillsammans. Under arbetets gång har vi växlat mellan att arbeta hemifrån och att sitta tillsammans i ett fysiskt rum. Även då vi eftersträvat en jämn arbetsfördelning har detta inte realiserats i praktiken på grund av olika livsomständigheter.

5. Resultat och analys

I detta kapitel presenterar vi studiens resultat. Det görs under fem olika avsnitt som berör olika teman. Dessa är 5.1 Att (re)konstruera könat våld, 5.2 Delade känslor kring våldsutövning, 5.3 Att bli respekterad, 5.4 Om våldskapital hemifrån samt 5.5 Systerskap? Varje avsnitt inleds med en kort sammanfattande inramning av respektive avsnitt.

5.1 Att (re)konstruera könat våld

I detta avsnitt presenteras och analyseras respondenternas berättelser kring kopplingen mellan våldsanvändning och kön. Respondenternas tal om våld visar att våldsanvändning anses mer normaliserat om det utövas av killar eller män jämfört med tjejer eller kvinnor. Respondenterna lyfter även att tjejer som använder fysiskt våld betraktas annorlunda av omgivningen jämfört med killar som använder fysiskt våld. Flera respondenter nämner machokulturen eller machonormer som en förklaring till våldsanvändning hos både tjejer och killar. Nataliia använder machokulturen som en förklaringsmodell kopplat till mäns användning av våld.

Jag tycker att det är mer normalt [att använda fysiskt våld] ifall man är en del av machokulturen, där killar ska visa sig starkare och större och grejer. Men om man kollar ur en mänsklig perspektiv så är det inte okej för någon, oavsett kön, oavsett ålder. Men det brukar förekomma mer hos killar, det kan bero på deras testosteron och sänt, och deras machokultur och att dom alltid ska visa sig vara starkare och större.

Nataliia

Nataliia beskriver att maskulinitet är förknippat med styrka och att vara större vilket kan liknas med flera teorier om maskulinitet (Connell 2008 s.114; Pettersson 2003 s.142). Uttrycket kan ses som en beskrivning av hegemonisk maskulinitet, där den våldsutövande mannen innehar högst status inom en viss kontext. Citatet kan också tolkas som en kritik av rådande genusnormer där Nataliia anser att våldsutövning är moraliskt felaktig ur ett mänskligt perspektiv. Mäns våldsanvändning anses mer normalt vilket beskrivs i såväl den tidigare forskningen som i samhället i stort (jfr Arnell 2019 s.187; Liljeholm Hansson 2014 s.183; Pettersson 2021 s.60). I tidigare forskning beskrivs även våldet som maskulint i sig

(Uhnoo 2011 s.132). Natalia använder även en vanligt förekommande förklaring om att hormonet testosteron skulle göra män våldsammare. Både testosteron och östrogen finns i alla kroppar oavsett kön, och det finns ingen enstaka biologisk komponent som särskiljer kvinnor från män (Messerschmidt 2004 s.26). Förklaringen till mäns våld kan beskrivas som ett diskursivt slagfält, där biologiska och sociala förklaringar ges olika utrymme beroende på vetenskaplig fält (Nilsson & Lövkrona 2020 s.107). Natalias förklaringsmodell av machokulturen som ett biologiskt ursprung synliggör hur kön skapas socialt, och att detta görande relaterar till fysiska kroppar och dess funktioner (jfr Connell 2008 s.110). Hennes förklaring kan förstås som en rekonstruktion av maskulinitet. Natalia beskriver att machokulturen är sammanbunden med mannen genom att tala om "deras machokultur" och tar genom uttrycket avstånd från att kvinnor kan vara en del av machokulturen.

Parvin beskriver även hon hur machonormer påverkar människor, i motsats till Natalia hävdar hon att tjejer tar efter dessa normer i vissa kontexter. Parvin beskriver det på följande sätt:

Jag tänker att det är ett arv som tjejer [i förorten] tagit på sig utifrån vilka kontexter de är uppvuxna i, är de uppvuxna i en hård miljö med mycket fula ord och machonormer och såhär, då blir de likadana, då tar de till sig de delarna också. Det är ett sätt att stå upp för sig själv, när man har brist på ord. Jag kan tänka mig att många vuxna tänker såhär "vilka ligister". Jag tänker mer att shit vad synd. Va synd att det är det här sättet som anammats av patriarkatet och machonormerna.

Parvin

Parvins förklaring till våldet bland tjejer i förorten är att miljön är hård och machonormer är närvarande. Tjejer tvingas anamma ett maskulint beteende för att få respekt i den specifika kontexten, detta kan liknas med talet om könsjämlighet, att tjejer tar efter killars betenden för att uppnå samma status, som återfinns i den tidigare forskningen (Liljeholm Hansson 2014 s.181). Utifrån ett emotionssociologiskt perspektiv kan påståendet tolkas som att det råder emotionsregimer i förorten som tillåter eller kräver ett macho sätt att uttrycka sig (jfr Wettergren 2013 s.31). Om en person bryter mot machonormer riskerar denna att ses som avvikande, vilket gör att tjejernas anmanade av machonormer blir ett sätt att inkluderas i gemenskapen. Parvin beskriver även att våldet blir ett sätt att stå upp för sig själv, speciellt för en individ som inte verbalt kan göra detta. Att stå upp för sig själv är ett sätt att få

erkännande. Emotioner som frambringar erkännande och bekräftelse ökar den emotionella energin hos individen och ger status i gruppen (Wettergren 2013 s.44). Att bli erkänd och att jaget bekräftas är en central del av interaktionen människor emellan, vilket begripliggör våldsanvändningen i den specifika kontext som Parvin beskriver.

Mona för ett liknande resonemang om att tjejer tar efter killars beteenden:

Det är mycket att det är killar som bråkar, men nuförtiden är det väldigt vanligt att tjejer bråkar också. Jag tror det är för att dom kollar på killar, vad killar gör och dom börjar göra samma sak, för att de börjar bråka på samma sätt. Jag tror inte tjejer förr i tiden bråkade på det sättet som de bråkar idag, att vapen är inblandat och att det är gruppmisshandel, det var mer normalt att det var killar som bråkade på det sättet.

Mona

Mona beskriver liksom både Natalia och Parvin att våldsanvändning är tätt sammanbundet med killar, vilket i överensstämmer med forskningen på fältet (Arnell 2019 s.188; Pettersson, 2021 s.60). Monas tal om vapen och gruppmisshandel synliggör att hon anser att våldet bland tjejer blivit grövre. Genom att beskriva tjejer som utför grovt våld som vanligt förekommande konstruerar hon en alternativ femininitet, där tjejer kan vara aktiva, starka och våldsamma. Detta i kontrast till ideér om femininitet som passiv och svag respektive maskulinitet som aktiv och stark (Pettersson 2003 s.142). Monas beskrivning av tjejer som slåss som ett vanligt förekommande fenomen möjliggör en tolkning av våldet som performativt och upprepande, och blir således en del i att rekonstruera femininitet (jfr Butler 2003 s.142). Mona beskriver också att hennes uppfattning är att tjejers våld har ökat och blivit allt grövre. Liknande resonemang förs av unga tjejer och killar i liknande studier, där nostalgi kring att det var lugnare förr och diskurser om en samtida eskalering av våldet förekommer (Uhnoo 2011 s.93). Mona använder förklaringsmodellen att tjejer kollar hur killar gör och tar efter deras beteenden, vilket skulle kunna tolkas som att tjejer tar efter den hegemoniska maskulinitet där användandet av våld ger status och makt (jfr Connell 2008 s.115).

Evelyn beskriver att synen på våldsutövaren är olika beroende på om det är en kille eller tjej som utövar våldet. Hon förklarar det på följande vis:

Att killars eller mäns våld mot varandra ses som ganska normalt, att det är så killar är och uttrycker sig. Och när kvinnor eller flickor utövar våld mot varandra eller någon annan, så ses det inte lika starkt på tycker jag, eller att det ses snett på, typ hon har våldsproblem.

Evelyn

Killars våldsanvändning målas upp som normalt, som en del av maskuliniteten. Citatet kan tolkas som att våld är en naturlig del av mäns sätt uttrycka sig. Våldet blir då en självklar del i görandet av maskulinitet, en sorts performativ handling för att uppvisa manlighet genom att använda våld (jfr Butler 2007 s.28). Evelyn beskriver att tjejer som använder våld riskerar att antingen bagatelliseras, eller ses på som om hon har ett våldsproblem (jfr Arnell 2019 s.65). Det antyder att killar som använder våld inte anses ha våldsproblem vilket konstruerar manlig våldsutövning som mer socialt accepterat än kvinnlig våldsutövning. Citatet ringar in att tjejers våldsanvändning ses som "problematiskt" i jämförelse med manlig våldsutövning, vilken kan associeras med maskuliniteten som rationell och femininitet som irrationell (Pettersson 2003 s.142). Manlig våldsutövning anses inte vara problematisk, medan kvinnlig våldsutövning anses problematisk. Evelyns resonemang står delvis i kontrast till Collins teori om våld, där han hävdar att det vanligaste sättet att interagera är genom icke-våld (Collins 2008 s.3; Wästerfors 2016 s.16). Dock kan citatet tolkas i linje med ett vanligt förekommande narrativ om våld, att det är vanligt förekommande och ökar (Uhnoo 2011 s.93; Wästerfors 2016 s.95-96).

Jenny beskriver att olika sorters våld har olika mening utifrån kön, där psykiskt våld kodas feminint medan fysiskt våld kodas maskulint.

Den stereotypa bilden är ju att killar har det största våldskapitalet och att dom utför mer [våld] liksom. Att tjejer inte kan, eller att tjejer har mer tjafs, att det skulle vara maskulint att använda fysisk våld medan det är mer feminint med psykiskt våld. Men jag tycker att det är både och, även om det kanske inte är lika vanligt att tjejer använder fysiskt våld, förutom tjejer med diagnoser.

Jenny

I citatet lyfter Jenny hur tjejer och killar har olika uttrycksregler vad gäller våld, där fysiskt våld likt citaten ovan är förknippat med maskulinitet. En person som bryter mot normer kring

uttrycksregler, kan misstänkas lida av psykiska problem eller åkommor då den bryter mot rådande emotionsregim (Wettergren 2013 s.31). Jennys förklaring att tjejer med diagnoser som använder våld är mer normaliserat än tjejer utan diagnoser kan tolkas som ett exempel på att bryta mot rådande emotionsregimer kan förklaras med psykiska problem eller åkommor. Respondenten lyfter även att det är mer feminint med psykiskt våld, vilket kan tolkas som ett uttryck för könade emotionsregimer där tjejer förväntas använda psykiskt våld framför fysiskt (jfr Wettergren 2013 s.32). I tidigare forskning förekommer även förklaringsmodeller där tjejers våld begripliggörs med normbrytande funktionalitet (Arnell 2019 s.172; Uhnöo 2011 s.132) samt att tjejer förväntas hantera svåra händelser internt, medan killar tillåts vara mer utåtagerande (jfr Arnell 2019 s.170; Wettergren 2013 s.38).

5.2 Delade känslor kring våldsutövning

Ett gemensamt tema som framkom under samtliga intervjuer var delade känslor kring den egna och andras användning av fysiskt våld. Flera uttrycker en stolthet över att ha försvarat sig själv eller sina vänner vid olika våldsamma situationer, samtidigt som några bar på känslor av skam över att ha använt våld istället för andra metoder. I detta avsnitt synliggörs även hur omgivningen, eller våldspubliken kan frambringa att våldet bryter ut.

Parvin, som deltog i ett grövre slagsmål för att försvara sin vän som blivit utsatt för en kränkning beskriver de delade känslorna på följande vis:

Jag kan helt ärligt säga att även om jag fick ångest och ångrar det till viss del så, så ångrar jag det inte för annars kanske jag hade klankat ner ännu mer på mig själv. För att bli misshandlad eller slagen påverkar ju ens självförtroende och självbild och att man inte står upp för sig själv och då bär på en annan ilska av orättvisa och sådär. [...] På ett sätt ångrar jag att det ledde till det det gjorde, samtidigt som jag också klappade mig själv länge på axeln för att jag faktiskt stod upp för mig själv, även om det var via ett våldskapital. Det låter så dubbelt men jag kan inte beskriva det på något bättre sätt.

Parvin

Parvin beskriver delade känslor som ångest och stolthet. Att känna ångest, ett uttryck för emotionen skam, kan tolkas som en del av socialiseringsprocessen i vilken syftar till att

“passa in” i samhället (Wettergren 2013 s.18). Våldsanvändning kan av samhället i stort ses som ett normbrytande beteende som riskerar att stänga ute den som använder det. Tjejer som använder våld kan enligt tidigare forskning ses som avvikare, då våldsanvändningen bryter mot normer kring femininitet (Pettersson 2021 s.49). Personer som använder våld riskerar att stämplas som våldsamma, då kontexten sällan tas i beaktning vid beskrivningar av en våldshandling (Wästerfors 2016 s.15-16). Med en tolkningsram av våldet som situationellt möjliggörs en mer komplex analys av Parvins agerande, där berättelsen om att stå upp för en vän ges mening. Användet att fysiskt våld var ett undantag från Parvins vanliga sätt att agera. Känslan av ånger efter våldsanvändningen kan tolkas som en förkroppsligad känsla av att socialiseras i en samhällelig kontext som tar avstånd från fysisk våldsanvändning. I andra kontexter är fysiskt våldsanvändning en del av socialisationen. Parvin berättar att genom att använda våld så undvek hon att bli misshandlad, hon försvarade sig och stod upp för sig själv. Den sociala situationen hon befann sig i gjorde att hon agerade på ett sätt som hon vanligtvis inte skulle gjort, vilket gav upphov till delade känslor. De delade känslorna kan beskrivas som motstridiga subkretspositioner (jfr Liljeholm Hansson 2014 s.183). Hon antyder att det påverkade hennes självbild och självförtroende positivt, eller åtminstone inte negativt. Det kan teoretiskt förklaras med begreppet emotionell energi, vilket är effekten av emotioner som ger bekräftelse och respekt (Wettergren 2013 s.43). Självförtroendet Parvin kände efter att ha stått upp för sig själv och sin vän kan förstås som emotionell energi.

Bråk och våldsamma situationer kan även ge energi. Samsam beskriver känslan av ett bråk som en kick, men betonar också de delande känslorna kring våldsanvändning med ånger efteråt.

I stunder när man bråkar har man ju en kick i kroppen. Det är mycket som händer snabbt så man hinner inte registrera vad det är som pågår. [...] Det kanske låter jättekonstigt men man får mer energi och av att visa upp sig lite, men senare när man får konsekvenserna [...] är det blandade känslor, det är mycket att man ångrar sig.

Samsam

Samsams beskrivning av energi handlar förmodligen om adrenalinutsöndringen som sker vid stressiga eller hotfulla situationer, där kroppen förbereder sig för kamp eller flykt. När våldet bryter ut beskriver Samsam att hon inte hinner registrera vad som pågår. Denna beskrivning skulle kunna tolkas som processen då den konfrontativa spänningen är hög, vilket enligt

Collins (2008 s.8) är avgörande för om våldet bryter ut eller ej och påverkas av motpartens agerande. Samsam beskriver att hon får energi av att visa upp sig, vilket kan tolkas som att våldspubliken påverkar hennes agerande. Energin från att visa upp sig kan också tolkas utifrån den sociala aspekten av emotionshantering, där våldsanvändningen i hennes fall blir ett sätt att visa styrka och på så sätt bli erkänd och respekterad av omgivningen (jfr Wettergren 2013 s.43). Samsams beskrivning av ångest efter att han använt fysiskt våld kan, i likhet med Parvins känsla av ångest förstås som en del av den socialiseringsprocess där användning av våld inte är eftersträvansvärt. Ångest kan också tolkas som en könad emotionsregim där tjejer förväntas hantera svåra upplevelser genom att hålla dem inom sig (jfr Arnell 2019; Wettergren 2013 s.38) medan killar har ett större handlingsutrymme att uttrycka känslor som vrede genom våldsanvändning.

Jenny, som slagits mycket under skolgången har också blandade känslor kring användandet av våld. Hon lyfter upp en åldersaspekt av när våld kan vara mer eller mindre begripligt av omgivningen. Hon säger följande:

Nej, det känns lite pinsamt, som att man skulle lämnat det i skolåldern, om man inte är en kille som går runt med en pitbull och ska slåss i gäng liksom. [...] Så lite pinsamt tycker jag att det är, men å andra sidan så upplever jag det som att det på något vis är att sätta ner foten.

Jenny

I citatet beskriver Jenny att det känns pinsamt att använda våld som vuxen, och antyder att det är något som hör till den yngre skolgången. Pinsamhet är en omskrivning av emotionen skam (Wettergren 2013 s.43). Skam kan även förstås som en känsla av att inte vara värd den status som någon tillskrivs efter en handling (ibid s.48), vilket i Jennys fall skulle kunna vara en tolkningsram för de motstridiga känslorna att känna skam och samtidigt sätta ner foten. Detta kan liknas med de motstridiga subjekspositioner tjejer som använder fysiskt våld beskriver i tidigare forskningen (Liljeholm Hansson 2014 s.183). Att Jenny känner skam över hennes våldsanvändningen kan förstås i relation till rådande emotionshanteringsnormer där ilska eller andra känslor inte bör uttryckas med fysisk våld. Hon betonar dock att hennes skam är könad, och antyder att en man som är med i ett gäng och slåss inte behöver känna skam, vilket kan kopplas till idéer om att fysisk våldsanvändning kodas maskulint (Pettersson 2021 s.60; Uhnoo 2011 s.131). Hon beskriver en bild av vad hon föreställer sig är den

normativa våldsutövaren, en man som befinner sig i en gängmiljö med en kamphund. Jenny utmanar dock bilden av vem som kan vara våldsutövare genom att själv använda fysiskt våld.

5.3 Att bli respekterad

Ett återkommande tema i respondenternas berättelse var att våldsanvändningen gav dem respekt hos omgivningen såsom i skolan och i kompisgänget. Flera av respondenterna beskrev att bråken i huvudsak skedde i skolmiljö, vilket stämmer överens med Brottsförebyggande rådets statistik om självrapporterad utsatthet för misshandel (Brå 2020a s.30). Mona beskriver respekten en person kan få av erfarenhet av slagsmål på följande vis:

Jag tror inte man väljer att bråka med den tjejen som har erfarenhet av slagsmål. Man väljer ju hellre att bråka med en person som inte har erfarenhet alls. Det blir ju att folk backar från den personen, och inte vågar vara riktigt elak mot den personen som har hamnat i slagsmål.

Mona

Mona beskriver att tjejer som har erfarenhet av att slåss ges respekt. Att bli respekterad av omgivningen är ett slags erkännande och kan bidra till en känsla av trygghet och stolthet, vilket även kan påverka självförtroendet positivt (Wettergren 2013 s.43). Att ha erfarenhet av slagsmål gör en till en mindre utsatt måltavla för personer som vill starta bråk. Erfarenheten av slagsmål kan därför tolkas som en statusmarkör, detta i linje med tidigare forskning kring varför tjejer väljer att använda våld; det genererar status och makt (Dziewanski 2020 s.445). Mona menar att man hellre bråkar med en person utan erfarenhet av bråk, likt Collins (2008 s.9) teori om att våldet oftare bryter ut om offret visar sig svagt.

Parvin för ett liknande resonemang, där hon upplevde att hon fick mycket respekt efter att ha deltagit i ett slagsmål.

Jag ångrade mig direkt efteråt, jag tyckte det var skitjobbigt. Men sen så började ju alla höja en. Att hon är ju liksom supercool, och det var en badass historia. Då började jag se på det som någon positivt, att folk var såhär "akta er för henne" och "dig ska man ha med sig på klubben".

Parvins erfarenhet av att delta i slagsmål gav henne status, hon ansågs vara "badass". Parvins tal om hur omgivningen relaterade till henne kan liknas det som Messerschmidt (2004 s.90) benämner som bad-girl femininity, att göra en femininitet som inbegriper ett våldskapital. Respondenten beskriver även hur omgivningens bekräftelse bidrog till att hennes självbild stärktes, fast hon inledningsvis ångrade användningen av fysiskt våld. I likhet med Monas beskrivning ovan blir erfarenheten av våldets ett slags erkännande och ett sätt att vinna respekt (jfr Wettergren 2013 s.43). Att våldet blir ett sätt att stå upp för sig själv och vinna respekt återfinns i exempelvis Arnells (2019 s.121) forskning om tjejeers våld. Citatet synliggör att omgivningens berättelser kring våldsamma händelser påverkar respondentens självbild. Parvins berättelse kan liknas med Liljeholm Hanssons (2014 s.183) resonemang om motstridiga subjekspositioner, där mod och tuffhet premieras av omgivningen, medan att bryta mot skötsamhetsideal och icke-våldsamhet gav upphov till ångest hos Parvin.

Jenny beskriver våldsanvändningen som en metod för att hävda sig i en kontext där andra såg ner på henne.

Under skolåren passade man inte riktigt in i skolan. Jag bodde inte där de andra bodde, de bodde i villor i övre medelklassområden. Vi hade en person på hela skolan som inte var etnisk svensk, vit liksom. Och att ständigt bli provocerad av att man aldrig passade in eller var tillräckligt. Att då visa att man inte är på botten, våldskapitalet en del av det, jag har i alla fall någonting. Och sen det där "om någon är dum så får du slåss" [citat av Jennys pappa], det göds på.

Jenny

Citatet illustrerar hur våldskapitalet blev ett sätt att hävda status för Jenny. Hon beskriver att hennes klassbakgrund och etniska bakgrund bidrog till ett utanförskap och en känsla av otillräcklighet. Inom olika klasspositioner förekommer olika emotionsregimer, där medelklassen generellt lär sig självkontroll och självdisciplinering i högre utsträckning än arbetarklassen (Wettergren 2013 s.40). Det finns ett samband mellan materiella resurser och emotionella resurser, där dessa resurser bidrar till makt och status och kan markera tillhörighet eller utanförskap (ibid. s.143). Jenny beskriver hur hennes klassbakgrund, det vill säga hennes brist på resurser bidrog till ett utanförskap. För att visa status använde hon sitt

vårdskapital, för att visa på makt och status som kompensation för den upplevda otillräckligheten. Om en person utestängs ur gemenskapen på grund av klassrelaterad skam riskerar detta att leda till utåtagerande aggressivitet eller inåtvänd depression (ibid. s.140). Jenny förklarar hennes våldsanvändning med dels utanförskap, men också för att hon delvis socialiserats till att använda våld.

Samsam beskriver hur hon ser på tjejer med våldskapital, och hur hennes syn på tjejerna förändrats från att hon gick i skolan till idag.

Alltså i yngre ålder så tänkte jag “de är coola” och “alla är rädda från dem” och “de kan försvara sig själva” så att dom har lite högre status. Men nu i äldre tonåren så förstår man att vissa av dom kanske slåss för att dom har press på sig från jämnåriga kompisar. Eller att det finns bakomliggande problem såsom att det förekommer våld i hemmet eller annan problematik som missbruk i familjen eller ekonomiska problem så de blir utåtagerande.

Samsam

Likt Parvins berättelse ovan beskrivs en tjej med våldskapital i termer av att vara coola och att andra är rädda för dem, vilket kan liknas vid en bad-girl femininity (Messerschmidt 2004 s.90). Vårdskaptialet ger därmed status och respekt hos omgivningen, vilket kan liknas med erkännande och emotionell energi (Wettergren 2013 s.44). Samsam beskriver även att press från kompisar kan vara en förklaringsmodell till att våldet bryter ut, vilket Collins (2008 s.203) beskriver som våldspublikens inverkan på att våldet bryter ut. Respondenten talar även om att uppväxtförhållanden med social utsatthet såsom våld i hemmet, missbruk och fattigdom kan påverka om en person blir utåtagerande. Barn och ungdomar som varit utsatta för våld i hemmet löper större risk att själva använda fysiskt våld, vilket brukar benämnas våldets sociala arv (Nilsson & Lövkrona 2020 s.110). Samsam använder även ekonomiska problem som en förklaringsmodell till att tjejer blir utåtagerande, vilken kan teoretiseras med att emotionsregimer är kopplade till klasspositioner. Barn från medelklassen lär sig självkontroll och självdisciplinering i högre utsträckning än barn från arbetarklassen (Wettergren 2013 s.40). Att vara utåtagerande är motsatsen till självdisciplinering.

Samsam beskriver även att andra ungdomar ofta “hypar” om det uppstår bråk eller slagsmål. “Så det har varit i skolkafeterian och fritidsgården och sånt och då har det varit andra

ungdomar där som har hypat”. Med emotionssociologi kan hypen kring bråk förstås som ett erkännande, att omgivningen synliggör den som befinner sig i en slagsmålssituation och att detta genererar emotionell energi. Att omgivningen, eller våldspubliken hetsar upp personer som är på väg att börja använda våld mot varandra beskrivs av Collins (2008 s.9) som en orsak till att våldet bryter ut, då den konfrontativa spänningen är hög.

5.4 Om våldskapital hemifrån

Ett återkommande tema under intervjuerna var berättelser om utsatthet och erfarenheter av våld. Erfarenheterna av våld handlade om att utsättas för strukturell rasism och sexism, att ha erfarenheter av sexuella övergrepp och våldtäkt samt om att vara utsatt för våld av familjemedlemmar. I den tidigare forskningen begripliggörs tjejers våldsanvändning genom diskurser om utsatthet (Arnell 2019 s.108). Nedan teoretiseras och analyseras respondenternas berättelser om våld i hemmet samt familjemedlemmars inställning och uppmuntran till fysisk våldsanvändning.

Inledningsvis presenteras Nataliias syn på våld i hemmet “Vi alla vet om att dom flesta blir utsatta för våld i hemmet”. Citatet illustrerar att Nataliia hävdar att de flesta är utsatta för våld i hemmet. Nataliia har berättat att hon varit utsatt för våld av hennes pappa och en äldre släkting. Citatet antyder att våld i hemmet är normaliserat för henne, och att det snarare vore avvikande att inte ha utsatts för våld i hemmet. Det framgick inte i vilket syfte våldet hon utsattes för hade. Oavsett anledning till våldet blir det en del av barnets socialisation och uttrycksregler (Wettergren 2013 s.39). Nataliia hävdar detta påstående i en kontext av att delvis ha vuxit upp i ett land där barnaga blev olagligt relativt nyligen, och där lagen eventuellt ännu inte haft samma normerande effekt som i Sverige.

Flera av respondenterna beskrev att de hemifrån uppmuntrats att använda våld i olika situationer, eller att de fått med sig ett våldskapital hemifrån. Jenny berättade följande:

Jag tror att det är för att min pappa har någon slags fascination av våld. [...] Jag tror att det kommer från honom, att han har något stort intresse för våld, och han brukade alltid säga att om någon är dum så får du slå den personen. Man blir motiverad typ.

Jenny

Med emotionssociologi kan Jennys pappas uppmuntran till att använda våld om någon är dum förstås som att användningen av fysiskt våld är en rimlig reaktion och strategi, vilket står i kontrast till den mer allmänt hållna normen om att det inte är en accepterad strategi att lösa konflikter med fysiskt våld (Wettergren 2013 s.90). Som tidigare nämnt är barnuppfostran en viktig del i lärandet av emotionshantering, vilket gör att de primära omsorgspersonernas inställning till våldsanvändning påverkar ungdomens egen syn på våld, liksom deras emotionshantering vid situationer där våld skulle kunna aktualiseras. Att ha vuxit upp med våld i hemmet ökar även risken för att bli utåtagerande (Hawkins Anderson 2012 s.43; Nilsson & Lövkrona 2020 s.110; Renzetti 2013 s.8). Jenny nämner dock att hennes pappas inställning till våldsanvändning snarare var motiverande för henne.

Parvin, som beskrev att hon fått med dig ett våldskapital hemifrån resonerar kring hennes familjs inställning till våld på följande vis:

Jag tror att i mitt fall så fick jag med mig ett våldskapital hemifrån, för jag växte upp med en viss form av våld hemma, så det låg mig nära. Samtidigt som jag hatar det, och som jag sa så reagerar jag inte så mycket om det är andra som hotar mig eller slåss mot mig eller sådär, men när jag ser andra bli utsatta, jag bryr mig ju. Det är det här rättvisetänket. Man slår inte på någon som ligger, eller någon som är svagare. Så när det har svartnat för mig har jag ju använt min styrka, mitt våldskapital, min makt.

Parvin

Parvin talar om att våldsanvändningen liksom Jennys ligger nära henne på grund av hennes uppväxtförhållanden. Hon beskriver dock, till skillnad från Jenny att hon hatar våldskapet hon fått, men att hon använder det för att stå upp för andra svagare. Parvins resonemang kring att inte slå någon som ligger eller är svagare överensstämmer med tidigare forskning kring ungdomars moralarbete kring våldsanvändning (jfr Uhnoo 2011 s.148, 264). Om någon slår det första slaget mot henne behöver hon inte slå tillbaka, men om någon kränker hennes vänner beskriver hon att det svartnar. Hon motiverar användningen av våld med ett rättvisetänk, vilket kan liknas vid ungdomars moralarbete kring när det anses rimligt att använda våld, och hur grovt våld som är befogat (jfr Uhnoo 2011 s.156).

I citatet nedan beskriver Samsam hur hon fick utstå våld i hemmet från både föräldrar och syskon.

Hur hanterar man konflikter om ens föräldrar och syskon utövar våld då? Ja, men man tar med sig det in i vuxenlivet. [...] Jag vet personligen själv hemifrån. Det var mycket våld som pågick, det kunde vara att mina föräldrar slog mig eller att mina syskon och jag bråkar väldigt mycket, och det var så jag lärde mig hur man gör. Jag hade äldre syskon som slog mig.

Samsam

Samsam beskriver att hennes utsatthet för våld i hemmet bidrog till att hon slagits utanför hemmet, att hon socialiserats till att använda våld. Hennes egen förklaringsmodell till våldsanvändningen är att hon lärt sig att använda våld. Att utsättas för våld av föräldrar är ett välbeforskat fenomen. Att utsättas för våld av syskon är dock ett mindre beforskat fenomen, där gränsdragningen mellan vardagligt syskonbråk och fysiskt eller verbalt våld inte är självklar (Burcar Alm 2020 s.157). Familjen utgör den primära referensramen för barn och att utsättas för våld i hemmet kan leda till att våld normaliseras. Barn som utsätts för våld av syskon riskerar att bli utåtagerande (ibid. s.162). Att tjejer använder utsattheten för våld som en förklaringsmodell för den egna våldsanvändningen återfinns i tidigare forskning på området (jfr Arnell 2019 s.107).

Vidare beskriver Samsam att hon uppmuntrades, eller pressades hemifrån till att använda våld i skolan om någon jämnårig bråkade med henne.

Jag tvungen att försvara mig själv väldigt mycket när jag gick till skolan, och bråkade med andra. Jag har äldre syskon som hade förväntningar hemma att jag ska försvara mig. Jag lärde mig hemma, att om jag går ut och någon som är lika gammal som mig slår mig och jag inte försvara mig själv eller slår tillbaka så kommer jag få konsekvenser när jag kommer hem. [...] Jag hade förväntningar hemifrån och försvara mig själv, och det var det jag lärde mig och det var så jag hanterade konflikter i skolan. Och jag tänkte att jag slåss heller här och nu än att få stryk när jag kom hem.

Samsam

Samsam beskriver att hennes strategi för att undvika att bli slagen hemma var att slåss i skolan. Våld i hemmet är en förekommande praktik för att upprätthålla rådande genusstrukturer (Connell 2008 s.122). I Uhnoos (2011 s.233-234) forskning om ungdomars moralarbete kring våld framträder en tolkningsrepertoar kring syskonbråk i form av disciplinering. Denna tolkningsrepertoar används dock endast av killarna som intervjuades i hennes avhandling. Samsams beskrivning av familjens förväntan kring våldsanvändning kan förstås som att rådande emotionsregim i hennes familj innefattar användningen av fysiskt våld (jfr Wettergren 2013 s.31). Respondentens tal om familjens förväntan och uppmuntran till våldsanvändning kan förstås som en lokal emotionsregim inom familjen. Citaten kan även tolkas som att hon socialiseras till att använda fysiskt våld (jfr Wettergren 2013 s.18). Hennes beskrivning av att vara utsatt för våld i hemmet kan liknas vid förklaringsmodeller till tjejers våldsansövningen om utsatthet som återfinns i tidigare forskning (Arnell 2019 s.107-108; Hawkins Anderson, 2012 s.44). Samsams berättelse om familjens förväntan på att hon ska försvara sig står i kontrast till Liljeholm Hanssons (2014 s.183) forskning i vilken subjektspositionerna icke-våldsamt och skötsamt premieras i position till relationen dotter. Samsam utsätts för våld i familjen om hon inte använder våld.

5.5 Systerskap?

Med systerskap menas solidaritet kvinnor emellan för att vara enade mot den sexism kvinnor utsätts för (hooks 2000 s.44). Detta avsnitt berör berättelser om systerskap och resonemang kring vad som händer med systerskapet när tjejer slåss mot varandra eller står upp för varandra. Inledningsvis delar Nataliia med sig av sina tankar.

Ja för det mesta så vill dom visa vem som är starkare, när det egentligen inte ens är en tjejs jobb och visa sig starkare framför en annans. Det är väldigt många som har glömt girl power utan dom går emot varandra istället liksom. [...] Alltså om vi inte står upp för varandra, vem ska stå för oss tjejer då?

Nataliia

Att vara stark är en egenskap som traditionellt förknippas med maskulinitet (Pettersson 2003 s.142). Nataliias tal om att det inte är en tjejs jobb att vara stark kan tolkas som att hon återskapar femininitet som något svagt. Citatet illustrerar att idéer om genus är närvarande

när våld utövat av tjejer ska begripliggöras, eftersom görande av kön är en social praktik (jfr Connell 2008 s.110). Att tjejer vill visa vem som är starkast kan tolkas som ett utmanande av rådande normer kring femininitet. Tjejers våldsandälvng kan även vara ett sätt att göra femininitet, i synnerhet om det handlar om att överordna sig andra tjejer (Pettersson 2003 s.145). Att som tjej använda fysiskt våld blir ett sätt att göra kön, och om våldet sker vid upprepade tillfällen kan detta förstås som en performativ handling, i vilken kroppen ges mening i en specifik kontext (Butler 2007 s.28). Essensen i Nataliias citat är dock att tjejer inte borde slåss mot varandra då detta splittrar tjejer, och hon lägger stor vikt vid att tjejer bör stå upp för varandra. Att tjejer ska stå upp för varandra brukar benämnas som systerskap av feministiska teoretiker (jfr hooks 2000 s.44). Nataliia fortsätter "Det är tillräckligt med att män använder våld mot kvinnor. Varför ska vi också använda våld mot varandra istället för att backa varandra?". I citatet skildrar Nataliia tjejer som strukturellt utsatta för mäns våld. Teoretiskt benämns detta som genusstruktur, det vill säga den samhällsliga struktur där män överordnar sig kvinnor genom våld och dominans (Connell 2008 s.122). Nataliia argumenterar för att tjejer inte borde slå varandra utan "backa" varandra då tjejer som kollektiv redan är strukturellt utsatta för våld.

Parvin beskriver hur våldet kan vara ett uttryck för systerskap, där våldsanvändningen blir ett sätt att stå upp för andra tjejer. Citatet nedan sker utanför en klubb där Parvin varit i bråk med några tjejer.

Då tar två vakter tag i mig och kör något polisgrepp bakåt, och då vänder sig den här tjejen om och ser mig, och ger mig en spark, rakt i magen med sin stilettklack, så jag faller. Då släpper vakterna mig så jag faller framåt. Jag ser hur min bästa vän också klivit ur bilen och springer mot henne [tjejen som sprakat Parvin] och sparkar henne mellan benen så att hon faller, och skriker "ingen rör min syster".

Parvin

Citatet illustrerar att våldet, i detta fall i form av en spark blir en handling för att stå upp för systerskapet. Parvins bästa väns spark är en handling för att vara i solidaritet med en tjej (jfr hooks 2000 s.44). Citatet kan tolkas som att endast vänner ingår i systerskapet, då tjejen som sparkat Parvin, som bästisen sedan sparkar får utstå våld och blir exkluderad ur deras systerskap. Citatet illustrerar även hur genus är närvarande i tal om våldsanvändning. Beskrivningen av den feminint kodade stilettklacken kan tolkas som att tjejers

våldsanvändning synliggörs genom beskrivning av detaljer som vanligtvis inte används vid beskrivningar av våld. Genus är ständigt närvarande eftersom biologin inte bestämmer den sociala ordningen (Connell 2008 s.110).

Mona beskriver att hon, till skillnad från de andra tjejerna lärde sig att ingen kommer skydda eller stå upp för henne om hon blir utsatt för våld.

När jag var 14 år gammal blev jag misshandlad av några tjejer och killar, jag slog inte tillbaka och gjorde inget annat motstånd. Det var första gången jag gick igenom någonting sådant, så jag hamnade i chocktillstånd. Jag kunde inte riktigt försvara mig själv och efter det så lärde jag mig en läxa, att oavsett vad ska man kunna försvara sig själv, ingen annan kommer stå upp för dig.

Mona

Misshandeln Mona utsattes för när hon var 14 år gammal kan tolkas som ett trauma (jfr Hawkins Anderson, 2012 s.44) vilket ledde till att hon kände ett behov av att kunna försvara sig i framtiden. Monas tal om att inte göra motstånd under misshandeln, att hon lärde sig att hon i framtiden vill kunna stå upp för sig själv om hon hamnar i en liknande situation kan teoretiskt förstås som brist på emotionell energi, det vill säga att inte känna sig bekräftad i gruppen (jfr Wettergren 2013 s.44). I citatet beskrivs att misshandeln utfördes av både tjejer och killar samt att hon lärde sig att ingen kommer stå upp för henne. Det kan tolkas som att Mona beskriver avsaknaden av ett systerskap, att inte tjejerna stod upp för henne när hon blev misshandlad samt att tjejerna också utsatte henne för våld.

6. Avslutande diskussion

Studiens övergripande syfte var att skapa en djupare förståelse kring tjejers fysiska våldsanvändning, utifrån deras egna perspektiv och berättelser. De frågeställningar vi utgått från i studien löd följande:

- Hur motiverar tjejer som utövat fysiskt våld mot andra tjejer sin våldsanvändning?
- Hur påverkar våldsanvändningen tjejernas självförståelse och status i deras sociala sammanhang?
- Hur resonerar tjejerna kring faktorer de själva anser ligga bakom våldsanvändningen?

Genom respondenternas berättelser och teoretiseringar av dessa har vi funnit att våldsanvändningen bland tjejerna kan motiveras på olika sätt. Det kan vara att stå upp för sig själv eller sina vänner, för att få respekt i ett socialt sammanhang, för att omgivningen förväntar eller "hypar" fram våldsanvändning eller för att leva upp till familjens förväntningar på att försvara sig eller slippa utsättas för våld i hemmet. Respondenternas beskrivningar av vad som motiverat dem att använda fysiskt våld stämmer överlag överens med den tidigare forskningen. Att stå upp för sig själv eller för att få respekt återfinns i exempelvis Arnell (2019) och Dziewanskis (2020) studier om tjejers våldsanvändning.

Flera av respondenterna beskrev att våldsutövningen gett upphov till delade känslor såsom skam och stolthet. Detta synliggör komplexiteten i våldsanvändningen, då tjejerna behöver anta motstridiga subjekspositioner (jfr Liljeholm Hansson 2014 s.183). De delade känslorna kan också tolkas som en krock mellan olika emotionsregimer, där lokala emotionsregimer som premierar våld krockar med normer kring att inte använda våld. Flera respondenter beskriver att våldsanvändningen gav dem respekt hos omgivningen och fungerade som ett erkännande, vilket teoretiseras med emotionell energi (jfr Wettergren 2013 s.44). Ingen av respondenterna talade uttryckligen om att de valde att slåss för att få status i ett socialt sammanhang, men beskrev att deras egen och andra tjejers våldsanvändning bidrog till en förhöjd status och respekt i sociala sammanhang. I materialet framkom även att tjejer som använder våld beskrivs som "bad" vilket kan liknas med Messerschmidts (2004 s.90) begrepp bad-girl femininity. I resultatet presenteras även att tjejers våldsutövning mot varandra kan förstås som ett hot mot systerskapet, där resonemang om att tjejer redan är tillräckligt utsatta för våld förs fram av en respondent. I kontrast till den berättelsen talar en annan respondent

om att våld kan användas för att stå upp för andra tjejer vilket vi tolkade som en praktik för systerskap.

Respondenternas resonemang kring bakomliggande faktorer sträcker sig från att själva ha varit utsatta för våld, att ha vuxit upp i social utsatthet såsom fattigdom, till föräldrarnas uppmuntran och fascination för våld och våldsanvändning. I den tidigare forskningen och teorier om våld återfinns liknande förklaringsmodeller som våldets sociala arv och att socialiseras till att använda våld (Hawkins Anderson 2012 s.43; Nilsson & Lövkrona 2020 s.110; Wettergren 2013 s.38). Några av respondenterna beskriver även hur omgivningen påverkat att våldet brutit ut vilket teoretiseras med våldspublikens inverkan (jfr Collins 2008 s.9).

I tjejernas tal om våld är genus ständigt närvarande. Tjejers våldsanvändning relaterar ofta till killars våldsanvändning vilket synliggör att fysiskt våld i huvudsak är förknippat med maskulinitet (jfr Arnell 2019 s.187; Liljeholm Hansson 2014 s.183; Pettersson 2021 s.60). Respondenternas beskrivningar av deras egen och andra tjejers våldsutövning utmanar dock normer kring både våld och femininitet, vilket visar på att genus är en social praktik som är föränderlig (jfr Butler 2007 s.28; Connell 2008 s.110). Några respondenter beskriver att tjejer tar efter machokulturen, i synnerhet i kontexten förorten medan andra respondenter talar om machokulturen som något förknippat med endast män. I vårt material framträder även andra identitetspositioner såsom klass, etnicitet och funktionalitet för att begripliggöra den egna och andras våldsutövning. Att andra identitetspositioner inte ges större utrymme i denna studie anser vi vara en brist, men motiveras av det begränsade tidsmässiga utrymmet för studien. Vi ser en kunskapslucka vad gäller tjejers våldsanvändning kopplat till intersektionalitet på det svenska fältet, då andra identitetspositioner än kön inte ges en framträdande roll varken i vår studie eller i Arnell (2019), Liljeholm Hansson (2014) eller Uhnoos (2011) studier, även om resonemang kring klass, etnicitet och sexualitet lyfts fram i dem. Den internationella forskningen på fältet tjejers våld centrerar fler identitetspositioner än kön, och flertalet forskare argumenterar för att det är nödvändigt för att förstå och förklara fenomenet (Brown & Tappan, 2008 s.51; Dziewanski, 2020 s.445; Messerschmidt 2004 s.41; Renzetti 2013 s.70).

Vidare anser vi att det vore intressant att fördjupa förståelsen kring vad som sker när tjejerna behöver växla mellan olika emotionsregimer. Flera respondenter belyser att förväntade

känslouttryck är könade och vid analys av empirin framträder hur tjejernas exkludering på grund av klassposition gav upphov till användning av fysiskt våld. Den del av resultatet som berör våldskapital hemifrån (avsnitt 5.4 Om våldskapital hemifrån), att uppmuntras eller pressas till att använda våld finner vi särskilt intressant. Vi har inte funnit liknande tal om våld i tidigare forskning kopplat till tjejer. I Liljeholm Hanssons (2014 s.183) forskning beskrivs dessutom motsatsen, att en dotter bör inneha positionen icke-våldsam och skötsam i förhållande till familjen. Det synliggör vikten av att våld behöver förstås i dess kontext och som situationellt (jfr Wästerfors 2016 s.15-16). Det synliggör även att tjejers röster och berättelser behöver höras än mer i såväl den samhälleliga debatten som inom akademien.

Referenslista

- Arnell, Linda (2019). *Tjejers våld. Våldets tjejer: En diskursanalytisk studie om våld, kön och femininitet*. Diss. Umeå universitet. [urn:nbn:se:umu:diva-158518](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:se:umu:diva-158518)
- Burcar Alm, Veronika (2020). Syskonvåld - en glömd utsatthet i Bečević, Zulmir & Bruno, Linnéa (red.) *Barn & unga i utsatta livssituationer: perspektiv från forskning och praktik*. Stockholm: Liber. ss. 157 -174
- Björk, Evalis (2021). Angeredstjej berättar: Våld bland tjejer vanligare. *Göteborgs Posten*. 23 maj. <https://www.gp.se/nyheter/gp-granskar/angeredstjej-ber%C3%A4ttar-v%C3%A5ld-bland-tjejer-vanligare-1.46336901> [2022-04-01]
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2020a). *Skolundersökningen om brott 2019 Om utsatthet och delaktighet i brott*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2020b). *Kriminalstatistik 2020. Misstänkta personer. Slutlig statistik*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2021). *Nationella trygghetsundersökningen 2021. Om utsatthet, otrygghet och förtroende*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Bryman, Alan (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.
- Brown, Lyn Mikel & Tappan, Mark B. (2008). Fighting like a girl fighting like a guy: Gender identity, ideology, and girls at early adolescence. *New Directions for Child and Adolescent Development* (120), 47–59. <https://doi.org/10.1002/cd.215>
- Butler, Judith (2007). *Genustrubbel. Feminism och identitetens subversion*. Göteborg: Daidalos.
- Collins, Randall (2008). *Violence: A Micro-sociological Theory*. Princeton University Press.
- Connell, Raewyn (2008). *Maskuliniteter*. Andra upplagan. Göteborg: Daidalos.
- Dziewanski, Dariusz (2020). Femme Fatales: Girl Gangsters and Violent Street Culture in Cape Town. *Feminist Criminology*. 15(4) ss. 438–463 <https://doi.org/10.1177/1557085120914374>
- Giddens, Anthony & Sutton, Phillip W. (2014). *Sociologi*. Femte svenska upplagan. Lund: Studentlitteratur.
- Hawkins Anderson, Stephanie (2012). Girls in the Juvenile Justice System: The Causes and Correlates of Girls' Involvement i Miller, Shari., Leve, Leslie & Patricia K. Kerig (red.) *Delinquent Girls: Contexts, Relationships, and Adaptation*. London: Springer New York.
- Haraway, Donna J (2008). *Apor, cyborger och kvinnor - att återuppfinna naturen*. Brutus Östlings bokförlag Symposion.
- hooks, bell (2000). *Feminist Theory: From Margin to Center*. Andra uppl. London: Pluto Press.
- Isdal, Per (2001). *Meningen med våld*. Stockholm: Gothia Förlag.
- Liljeholm Hansson, Susanne (2014). *Berättelser om ungdomsgäng i förorten: Genus, makt och moral*. Diss. Göteborg: Göteborgs universitet. <http://hdl.handle.net/2077/37234>

- Lykke, Nina (2009). *Genusforskning - en guide till feministisk teori, metodologi och skrift*. Stockholm: Liber.
- Nilsson, Gabriella & Lövkrona, Inger (2020). *Våldets kön: Kulturella föreställningar, funktioner och konsekvenser*. Lund: Studentlitteratur.
- Pettersson, Tove (2021). *Kriminologiska perspektiv på genus & brott*. Stockholm: Liber.
- Pettersson, Tove (2003). Våld som iscensättning av femininitet? I: Lander, Ingrid, Pettersson, Tove & Tiby, Eva (red.): *Femininiteter, maskuliniteter och kriminalitet*. Lund: Studentlitteratur.
- P3 Krim (2022). *VECKAN: Kvinnor i kriminella miljöer*. [radioprogram] Sveriges Radio, P3. 20 maj. <https://sverigesradio.se/avsnitt/veckan-kvinnor-i-kriminella-miljoer>
- Svedmark, Eva (2019). Att skydda individen från skada. En forskningsetisk balansakt. I Kalman, Hildur & Löfgren, Veronica (red.) *Etiska dilemman: forskningsdeltagande, samtycke och utsatthet*. Malmö: Gleerup. ss. 103-119
- Renzetti, Claire M. (2013). *Feminist criminology*. Routledge.
- Messerschmidt, James W. (2004). *Flesh and blood: adolescent gender diversity and violence*. Lanham, MD: Rowman & Littlefield Publishers.
- Meeuwisse, Anna & Swärd, Hans (2013). Vad är ett socialt problem? I: Anna Meeuwisse & Hans Swärd (red.) *Perspektiv på sociala problem*. Stockholm: Natur och kultur.
- Uhnoo, Sara (2011). *Våldets regler: Ungdomars tal om våld och bråk*. Diss. Göteborg: Daidalos.
- Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistiskt samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.
- Wettergren, Åsa (2013). *Emotionssociologi*. Malmö: Gleerups.
- Wästerfors, David (2016). *Våld*. Stockholm: Liber.

Bilagor

Bilaga 1 - Informationsbrev till respondenter

Är du tjej och har varit med i slagsmål?

Hej, Vi heter Najma Salad och Johanna Lundström och är två socionomstudenter vid Göteborgs universitet. Vi gör en kvalitativ undersökning där vi intervjuar tjejer som har erfarenhet av att slåss eller vara med i slagsmål. Syftet med vår uppsats är att få en djupare förståelse om varför tjejer slåss samt hur det påverkar ens bild av sig själv och andra tjejer.

Vi kommer intervjuar cirka sex personer. Att vara med i intervjun tar 30-45 minuter. Vi kan ses där det passar dig i Göteborg eller ses digitalt. För att vara med måste du vara över 18 år gammal. Intervjuerna kommer genomföras vecka 10, 11 eller 12. Innan du bestämmer dig för att vara med är det viktigt att läsa igenom hela detta informationsblad.

Intervjun kommer att spelas in och skrivas ner i text, det vill säga transkriberas. I samband med transkriberingen anonymiseras innehållet och vi kommer ersätta namn och annan personlig information för att säkerställa din anonymitet.

Deltagandet i denna kandidatuppsats är frivilligt och du kan fram tills dess att uppsatsen färdigställts, när som helst välja att avbryta ditt deltagande och dra tillbaka ditt samtycke utan att förklara varför. Uppgifter om dig samt det som sägs under intervjun kommer att ses som privat information. Endast Najma och Johanna samt vår handledare Zulmir kommer ha tillgång till materialet. Intervjumaterialet behandlas med största konfidentialitet. Vi kommer endast använda det som sagt i intervjun till denna uppsats. När vår studie är klar, och uppsatsen godkänd, kommer allt originalmaterial att raderas.

Om du skulle vilja ställa upp i en intervju till vår uppsats, maila eller ring oss gärna.

Tack på förhand!

Najma Salad

xxxx xx xx xx

gusnajmsa@student.gu.se

Johanna Lundström

xxxx xx xx xx

guslunjoch@student.gu.se

Zulmir Bečević (handledare)

xxxx xx xx xx

zulmir.becevic@socwork.gu.se

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Bilaga 2 - Infobilder till sociala medier

Bilaga 3 - Intervjuguide

Informera om studien och inhämta samtycke för att delta.

Bakgrundsfrågor

- Hur gammal är du?
- Vart bor du och var är du uppvuxen?
- Vad har för sysselsättning idag?

Allmänna frågor om tjejer som slåss

- Vad tycker du räknas som våld?
- Är det mer okej för killar att slåss än för tjejer? Varför?
- Brukar du prata om våld med dina vänner?
 - Vilken typ av våld? (sexuell, psykiskt, digitalt etc)
- Vad har du för upplevelser kring slagsmål allmänt?
- Varför tror du att tjejer slåss?
- Vad finns det för konsekvenser om man deltar i slagsmål?
- Anser du att delta i använda fysiskt våld är brottsligt?
- Hur ser du på tjejer som varit i slagsmål? Har påverkar det din syn på dem i miljön? ex skolan/gänget/gatan
- Tror du att tjejer påverkas av hur våldsamma tjejer porträtteras på film och i media?
- Hur tycker du det känns att prata om om fysisk våld och slagsmål? Är det ett känsligt ämne för dig?

Slagsmål -miljö/händelse

- När slog/var du i slagsmål senast? Hur gammal var du?
- Vilka platser skedda slagsmålet?
- Var det spontant eller planerat om vart slagsmålet sker?
- Vad var det som gjorde att du hamnade i slagsmål?
- Vilka deltog?
- Slås man en och en eller är i olika grupper?
- Vad det folk som kollade?
- Hur har det påverkat din självbild att vara med i slagsmål?
 - Tror du att det har påverkat statusen i ditt umgänge?
- Har vuxna/vakter/polis blivit tillkallade?

Föräldrarna eller lärarnas reaktioner

- Berättade du för någon vuxen om våldet/slagsmålet? ex föräldrar/lärare
- Hur upplevde dina föräldrar/vårdnadshavare om att du var med i slagsmål?
- Fick du konsekvenser av dina föräldrar/vuxna?
- Hur var dina lärarnas reaktioner om slagsmålet?
- Blev du avstängda från skolan? (om det skedde i skolan)

Efter slagsmålet

- Hur är dina känslor efter slagsmålet?
- Känner du klar med konflikten och ilskan då?
- Vilket sätt brukar du lösa konflikter på?
- Har du löst någon gång konflikten med din motståndare?
 - Isåfall hur gick det till ?
- Har du mått psykisk dåligt efter slagsmålet? (ex rädd eller ångest)

Avslutning

- Hur ser du på tjejer som slåss idag när det gått en tid sedan du själv slogs?
- Finns det tillfällen det är okej att slåss?
- Finns det tillfällen det inte är okej att slåss?
- Finns något du hade kunnat göra för att undvika om slagsmål?
- Har du något som vill tillägga?

Bakomliggande faktorer/uppväxt

- Vill du berätta något om dina uppväxtförhållanden? Förekom det våld?
- Har du varit utsatt för våld?

Fråga hur det känns att ha medverkat i intervjun.